

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

БРОЙ 9 (404), година XXVIII

29 ноември 2010 година

50 години Пловдивски университет ВЪРХОВИТЕ СЪБИТИЯ В ИСТОРИЯТА НА УНИВЕРСИТЕТА

на стр. 2

Отляво надясно: Емил Стоянов, доц. Вера Маровска и проф. Иван Куцаров

Доц. г-р Вера Маровска получи наградата за принос във филологията

Жури с председател проф. д-р Иван Куцаров и членове – проф. д-р Клео Протохристов и доц. д-р Живко Иванов, присъди наградата на фондация „Пигмалион“ за принос във филологията за 2010 г. на доц. д-р Вера Маровска, ръководител на Катедрата по български език.

Наградата бе връчена лично от Емил Стоянов – председател на фондация „Пигмалион“ и настоящ евродепутат.

Тя е учредена през 2007 г. и нейни носители досега са били доц. д-р Юлия Николова, доц. д-р Владимир Янев и проф. д-р Диана Иванова.

Фондация „Пигмалион“ е създадена през 2005 г. с основна цел подпомагане на литературата и изкуствата. Всяка година фондацията провежда конкурс и дава стипендия на талантлив студент от Пловдивския университет.

стр. 8 *Най-големият проблем на човечеството не е глобалното затопляне, а ограниченото мислене*

В Броя ще прогледете още:

- Избран бе нов председател на Студентския съвет
- Наследник на Конфуций изнесе лекция за великия философ
- Експедицията по диалектология
- Математик и археолог са новите почетни доктори на университета
- Творческа лаборатория – как се пише исторически роман
- Университетите в Бостън, САЩ

50 години Пловдивски университет

ВЪРХОВИТЕ СЪБИТИЯ В ИСТОРИЯТА НА УНИВЕРСИТЕТА

Проф. д-р Никола Балабанов

Започна 50-тата учебна година на нашия Университет. Това е основание да погледнем назад и да оценим от дистанцията на времето както най-важните събития в неговата полувековна история, така и да споменем имената на някои от големите личности, които поставиха началото. Като връстник на Университета и негов скромен летописец ще се опитам да дам своя принос в тези оценки.

1961 година

е безспорно първият връх в историята на Университета, открит като Висш педагогически институт по природо-математическите науки (накратко ВПМИ или ВПИ). Ще припомня думите, казани от първия ректор проф. Живко Ламбрев в деня на откриването, че това е „ново огнище на просвета и наука“ и „брънка от културната революция, която се осъществява в нашата страна“.

Може да се смята, че това събитие е връх и в буквалния, географския смисъл на думата, защото „огнището“ се разпазва на територията на Таксим тепе, върху останките на Античния театър, които през 60-те години още не бяха разкрити.

През септември 1961 г. 450 студенти започват занятия по специалностите математика, физика, химия и биология. Това е първият випуск студенти, дошли с амбицията да усвоят знания по фундаменталните природни науки и математиката. Посрещаме ги 20-ина преподаватели (голяма част „тийнейджъри“) с желанието да „дублираме“ програмите на Софийския университет (с над 70-годишна история) и в количествено, и в качествено отношение.

Свидетел и участник съм в успешния старт на всички специалности (тъй като тогава всички изучаваха физика). Какво удоволствие беше да се преодоляват материалните лишения, да се пълнят лабораториите с апаратура, да се работи с ентузиазирани младежи от първите випуски!

Онези години отдавна отминаха. Но са запазени сле-

дите на хилядите випускници, за повечето от които овладяването на знанията беше главна цел в живота. Те нямаха проблема на днешните студенти. Не защото живеяха по-богато (напротив!), а защото бъдещето им беше по-определено (макар и в затворена система). Първите випуски оставиха спомени не само с ентузиазма си (кога студентите не са били ентузиастични?), но и с ярки изяви в научни кръжоци, художествена самодейност, спортни постижения и др.

От тези випуски в университета останаха най-изявените студенти, някои от които след време станаха професори (Г. Андреев, А. Венков, Г. Златанов, Е. Павлов, Х. Семерджиев, Н. Начев, А. Рахнев, Д. Мекеров, Б. Груев, И. Киряков, А. Иванов, М. Николова, И. Минков) и няколко десетки доценти, сред които заслужава да се посочат имената на онези, които възглавиха ръководствата на факултетите: И. Фесчиев, Г. Мекишев, М. Капитанова, М. Аролска и др.

Четири специалности след време се обособиха в самостоятелни факултети: най-напред математиката – 1970, следвана от физиката – 1974, и по-късно химията и биологията – 1990.

Математическият факултет продължително време

използваше „теглителната сила“ на столичните специалисти, но по средата на второто десетилетие вече произведе достатъчно свои кадри и се стабилизира. Силен тласък в неговото развитие даде

Ст. Мирчев, гл. ас. Хр. Поневски и др.

Преди още да се обособи в самостоятелен факултет **специалността химия** получи признанието на колегите от столицата. Това стана благодарение на първия професорски квартет (Н. Ганчев, М. Генчев, А. Гълъбов и Ст. Иванов), а също и на професорите от втория ешелон (Н. Моллов, А. Футеков, А. Александров, Р. Димитров, Г. Андреев, А. Венков).

Сравнително най-бързо изправи снага **специалността биология**, най-вече благодарение на организаторската дейност на проф. Ж. Ламбрев и привлечените от него още в началните години първокурсници (бъдещи професори): Д. Воденичаров – ботаника, П. Ангелов – зоология и Б. Полнарвев – анатомия и физиология на човека. Те създадоха силни екипи около себе си, сред които израснаха новите опори на специалността – професорите И. Петров, Г. Бъчваров, Д. Митев, П. Попов и др.

Първото десетилетие от историята на Института завърши успешно – и в кадрово и в материално отношение. Разполагахме вече с три големи сгради, с достатъчно зали и лаборатории. Разполагахме с опит в организацията и управлението на учебната дейност. Бяхме готови за академична експанзия.

1972–1973 години

Вторият връх в нашата история е белаян от две неразривно свързани събития: преобразуването на ВПИ в Университет – януари 1972 г., и откриването на филологическите специалности (1973). Първото събитие беше признание за постигнатото дотогава, а второто – необходимото хуманитарно попълнение в името на универсализма. Според мене тези две съби-

Проф. Живко Ламбрев – първият ректор

въвеждането на информатиката и компютърните технологии в структурата и съдържанието на учебния процес. Днес факултетът по математика и информатика е образователно звено, което в някои отношения изпреварва партньорите си от Софийския университет. Определена заслуга за това имат последните декани – Д. Мекеров и А. Рахнев.

Свои върхове отбелязват и другите природни специалности. За **Физическия факултет** това бяха най-вече 70–80-те години, когато се обособиха няколко водещи направления, като физика на полимерите и електретите, ядрена физика, теоретична физика. При създаването и укрепването на катедрите определено влияние оказаха проф. Т. Василев и доц. П. Карталов („Експериментална физика“), проф. А. Атанасов и доц. К. Иванов („Теоретична физика“), проф. Л. Митрани („Атомна физика“), доц. П. Таргов („Методика на физиката“), доц.

➔ тия по значимост са равностойни на откриването на ВПИ през 1961 г.

По време на десетгодишното им присъствие в структурата на Физическия факултет, което ги освобождаваше от административната суетня, двете филологически специалности бързо се изравниха по академичния си състав със „старите“ специалности, а по-късно даже ги изпревариха. След като помогнаха да се укрепи Педагогическият факултет, през 1991 г. те формираха основата на самостоятелен филологически факултет.

Днес **Филологическият факултет** е най-големият в Университета, с няколко хиляди студенти, с над 120 преподаватели, от които близо 70 са с докторски степени. Това е и факултетът с най-голяма „география“ на своето влияние – с езикови курсове в много страни, с партньори от няколко десетки университети и най-вече с пъстрия букет от чуждоезикови филологии.

Изключителни заслуги за развитието на филологическия факултет има проф. Иван Куцаров – няколкократно негов декан и дългогодишен ръководител на една от основните катедри. Към емблематичните фигури, които направиха факултета привлекателен, ще спомена професорите О. Сапарев, К. Протохристова, Б. Ганчев, Г. Петков. Големи са приносите и на доцентите Ю. Николова, П. Пенев, И. Койнаков, И. Чобанов, за руска филология – М. Калудова и М. Мишева, а също и на временно пребиваващите професори – И. Иванов и М. Гургулова.

Много съществена помощ

в изграждането на Филологическия факултет оказаха десетки специалисти от Софийския университет и БАН.

1984 година

е знаменателна с разкриването на няколко нови специалности, обогатили палитрата на Университета, но най-вече с разкриването на **Педагогическия факултет**. Това беше следващата стъпка за подсилване на хуманитаристиката. Естествено беше сега филологическите специалности да вземат ролята на носеща ракета и да поемат административните функции на новия факултет. Съвсем закономерно за декан и негов заместник избраха доц. Ив. Куцаров и доц. Б. Ганчева (по-късно професори). Към факултета бяха прехвърлени и всички преподаватели по методика, педагогика и психология. Така още в началото той придоби здрава кадрова основа.

Първите специалности в Педагогическия факултет бяха предучилищна педагогика (ПУП) и начална училищна педагогика (НУП). Десетина години по-късно в него бяха разкрити нови специалности: физическо възпитание, специална педагогика, социална педагогика, хибридите ПУП с чужди езици и НУП с чужди езици, а през последните години още: актьорство, психология, педагогика на обучението по музика, педагогика на обучението по изобразително изкуство и др.

Педагогическият факултет впечатлява с огромното си разнообразие на магистърски програми и с много активно участие в национални и международни научни проекти.

Заслуги за развитието и

Тодор Живков поздравява ректора проф. Ламбрев за преобразуването на ВПИ в университет

утвърждаването на факултета имат неговите ръководства и деканите: проф. Ив. Куцаров, доц. Л. Портев, проф. П. Радев и особено сегашния декан доц. дпн Дора Лефтерова.

1992–1994 години

Началото на четвъртото десетилетие на ПУ съвпадна с бурните политически и икономически промени в страната. Пазарът налагаше промени в стратегията и в структурата на университета. Ново качество в неговото развитие внесе разкриването на Юридическия факултет и Факултета по икономически и социални науки.

Юридическият факултет беше създаден с решение на Академичния съвет от 17.06.1992. В условията на изключително силна конкуренция по онова време успяхме да привлечем високо квалифицирани преподаватели от Софийския университет и от Института по правни науки към БАН. Друг благоприятен фактор за бързото утвърждаване на факултета, който действа и досега, е големият интерес към специалността право (за едно място има винаги повече от 10 кандидати). Това от своя страна стимулира студентите в процеса на обучението.

Сега в Юридическия факултет функционират 5 катедри, в които работят 17 професори, 14 доценти, 26 доктори, двама доктори на юридическите науки и един член-кореспондент. Факултетът поддържа контакти с много реномирани юридически факултети в Европа. За по-малко от две десе-

тилетия Юридическият факултет се утвърди като един от най-престижните и перспективни в страната. Определен принос за това имат деканите: проф. Цветана Каменова (по-късно съдия в Международния съд в Хага), проф. Гълъбина Петрова и проф. Венцислав Стоянов.

Факултетът по икономически и социални науки беше разкрит през 1994 г. с една специалност – маркетинг. Днес факултетът организира обучението по пет специалности в три професионални направления („икономика“, „администрация и управление“, „политически науки“), както и в повече от 10 магистърски програми. Всички направления получиха най-висока оценка при акредитацията.

Наред със стремежа да се поддържа и подобрява качеството на обучението, във факултета се полагат усилия за разширяване обхвата на научноизследователската дейност и за подобряване на квалификационната структура на академичния състав. В трите катедри работят 4 професори, един от които е академик, и 17 доценти; две трети от преподавателите имат докторски степени.

За утвърждаването на факултета, получил висока оценка и от Академичния съвет, значителен принос има инициативността и активността на неговия пръв декан ст. н. с. Мариана Михайлова, на последвалите я декани – доц. Аксентия Замфиорова (2003–2007) и

Двамата последни ректори – проф. И. Куцаров и проф. О. Сапарев (в средата)

Доц. д-р Иван Джамбов бе награден за принос към историята на Велико Търново

Доц. д-р Иван Джамбов – заместник-декан на Философско-историческия факултет и ръководител на Катедрата по обща история и археология, бе награден от кмета на Велико Търново г-н Румен Рашев със Старопрестолна грамота и плакет. Наградата се присъжда за активна дейност по възстановяването на културно-историческите паметници и утвърждаването на Велико Търново като исторически, културен и туристически град

във връзка с националното честване на 800-годишнината от въстанието на Асеневци. Иван Джамбов е участвал в проучвания в града на два пъти. Първият е още като студент, а през периода 1975–1981 г. и като научен сътрудник в Българската академия на науките. Изследванията тогава са били свързани с 1300-годишнината от създаването на българската държава и 800-годишнината от възстановяването на Второто българско цар-

Доц. Иван Джамбов със Старопрестолната грамота

ство, а са провеждани под ръководството на специално създадения Общонационален комитет за развитие на Велико Търново.

Наградата беше връчена на 26 октомври в Музей „Възраждане и Учредително събрание“, където бяха чествани 825-годишнината от обявяването на въстанието на Асен и Петър, началото на Втората българска държава и основаването на Търновската архиепископия.

„Пловдивски университет“

50 години Пловдивски университет

➔ от стр. 3

доц. Иван Иванов (от 2007г.), както и на управленския факултетски екип: проф. М. Сотирова, доц. Ж. Генова, доц. М. Капитанова, доц. Ц. Инджова и др.

2004 година

е последният голям „връх“ в историята на ПУ, свързан със създаването на Философско-историческия факултет. Това звено изключително бързо се развива и понастоящем обединява обучението на шест специалности: философия, социология, история, етнология, археология и теология. Може да се каже, че зародишът на повечето от тези специалности е формиран още в началото на 90-те години в „утробата“ на Филологическия факултет, което е един от факторите за тяхното бързо развитие. Тогава бяха привлечени като преподаватели в Университета проф. Тодор Живков (етнология), проф. Асен Карталов (философия) и доц. Иван Джамбов (история).

(Съблазнявам се да споделя, че имам роля, като ректор през онези години, за привличането на тези колеги и за генезиса на посочените специалности. Няма да забравя първата среща и разговорите

с проф. Т. Живков в София, осъществени благодарение на доц. Ю. Николова. Той ме предупреди, че поемам голям риск с неговото привличане, тъй като през 80-те години е бил в обкръжението, като сътрудник, на политическия лидер, негов съименник, и като такъв носеше „клеймото“ на отреченото минало).

Другият по-важен фактор, на който се дължи бързият напредък на факултета, е неговото добро ръководство, водено от доц. М. Шнитер. За научното израстване на това звено говори фактът, че за един мандат 8 души са защитили дисертация и 5 са се хабилитирали. Впечатляващо е обстоятелството, че във факултета са създадени четири научни центъра:

- Институт за критически социални изследвания;
- Център по философия и психическо здраве;
- Център за антропология и етносоциология;
- Център „Наука, технологии, иновации“.

Във ФИФ функционират и четири студентски клуба. Провежда се активна извънаудиторна дейност: летни археологически бригади, теренна работа по етнология, практика по социология на науката и

технологии и др.

С посочените активности и изяви, макар и съвсем „млад“, ФИФ е сред най-добрите звена на Пловдивския университет.

Заклучение

(без претенции за историчност)

В развитието на Пловдивския университет се наблюдава определена циклична повторемост на големите събития, които се изразяват в появата на ново качество – нови специалности и факултети. За това свидетелстват посочените по-горе най-важни етапи в това развитие:

1961 г. – откриване на ВПИ – зародишът на Университета;

1972–1973 г. – преобразуване на ВПИ в Пловдивски университет и разкриването на филологически специалности;

1984 г. – откриване на Педагогическия факултет;

1992–1994 г. – разкриване на Юридическия факултет и Факултета по икономически и социални науки;

2004 г. – разкриване на Философско-историческия факултет.

Не е трудно да се забележи, че големите събития се повтарят през приблизително 11 години. Такава повторемост е характерна за редица

явления в природата и обществото. Ярکو изразен цикличен характер, с повторемост през приблизително 11 години (какво съвпадение), проявява слънчевата активност, която определя електромагнетизма и други физически характеристики на Земята, влияещи на функционирането на цялата биосфера.

Без да съм привърженик на идеите за зависимостта на човешката история от астрофизични фактори, съблазнява ме мисълта да направя екстраполация (спекулативна) за бъдеща нова качествена промяна в Университета. На емпирична основа мога да прогнозирам, че такива събития трябва да настъпят след 4–5 години (т.е. в края на следващия управленски мандат). Възможни са няколко варианта:

- откриване на нови специалности и факултети;
- обединяване на някои от сега действащите факултети;
- обединяване на някои от пловдивските университети.

Струва ми се даже, че някои от посочените събития могат да нарушат досегашната периодичност, изпреварвайки прогнозите.

Ще видим!

Наследник на Конфуций изнесе лекция за великия философ

Проф. Кон Сианг – Лин, директор на музея „Конфуций“, изнесе лекция в Пловдивския университет на тема „Философията на Конфуций и развитието на Китай“. Той разтълкува пред аудиторията значението на трите йероглифа, съставлящи неговото име. „Кон“ означава, че е от рода на Конфуций, „Сианг“ – 75-то поколение потомък, а „Лин“ е неговото собствено име. Живите потомци на Конфуций в момента са около 3 млн. души. В лекцията си китайският гост представи факти, свързани с живота и идеите на великия философ.

Конфуций е роден през 551 г. пр. н. е. в царството Лу. На китайски името му е Кун-фу-цзъ, което означава Учителят от рода Кун. Бащата Шулян Хе бил от знатен княжески род, а Конфуций е дете от третата му жена. Конфуций е създател на оригинално етико-политическо учение, запазило значението си и днес. Самият той не е писал книги, възгледите му са събрани в „Беседи и съждения“, публикувани от ученици и последователи на базата на негови изказвания и поучения. За формирането на Конфуций като мислител спомага познването на древнокитайските ръкописи „Книга на песните“ и „Книга на историята“, които той редактира и прави достъпни за широк кръг хора. Самият философ не обичал да говори за себе си, а целият си житейски път е описал в няколко реда:

„На 15 години аз насочих всичките си помисли към ученето.

На 30 години – стъпих на здрава основа.

На 40 години – успях да се освободя от съмненията.

На 50 години – познах волята на Небето.

На 60 години – научих се да различавам истината от лъжата.

На 70 години – започнах да следвам зова на сърцето и не нарушавах Ритуала.“

Този път от ученето през познанието по „волята на Небето“ към свободното следване на желанието на сърцето и спазването на правила за поведение, които той счита за свещени, става нравствен ориентир за културата на Китай.

Основните понятия на конфуцианството са „жен“ и „ли“. „Жен“ (човеколюбие, хуманност) е фундаментът на етико-политическото учение и негова крайна цел. Основният принцип на „жен“: „Не прави на другите това, което не искаш да се случи на теб“. „Ли“ (почтител-

Проф. Георги Андреев открива срещата с китайския гост

ност, норми за живот, ритуали, социален регламент) включва широк кръг от правила, регламентиращи всички сфери на обществения живот, започвайки със семейството, държавата, отношенията вътре в обществото – между отделните хора и различните социални групи. Нравствените принципи, социалните отношения и проблемите на държавното управление са основни теми в учението на Конфуций. Той настоявал да се спазва в ежедневието определен етикет и да се изпълняват традиционни обреди, но това да бъде осмислено, а не формално действие. Целта е да се възпитават благородни мъже, които да живеят хармоничен и добродетелен живот, чиято нравственост да бъде пример за другите. По този начин неговата етика е универсална, подходяща за всички класи и за всички времена. Анализирайки природата на човешкото знание и възможностите за познание, Конфуций смята, че по природа хората са сходни. Само висшата мъдрост и крайната глупост са неизменни. Хората започват да се различават един от друг благодарение на навичките и възпитанието. По отно-

шение на знанието той поставя най-високо вроденото знание, по-ниско стои придобитото с учене. Още по-ниско – знанието, което идва чрез преодоляване на трудностите. Най-нищожен е този, който не желае да извлече поука от трудностите.

но критериите за това разделение не са знатният произход и богатството, а знанията и добродетелите. Една от опорите на социалния порядък е подчинението на по-старшия – бил той баща, чиновник или господар, при което той се явява безпрекословно авторитет за по-младия, за подчинения и поданика.

Възгледите на Конфуций намират широк отзвук в целия свят. Неговите идеи са актуални и днес не само в Китай, но и в Корея, Япония, Виетнам, Сингапур, много негови последователи има в Европа и Америка.

Една година след смъртта на философа (умира през 479 г. пр.н.е.) къщата му в град Цюфу е преустроена в храм, в който се пазят негови вещи и книги, в един от павилионите има негова статуя, а от двете му страни са статуите на негови ученици и последователи. Домът на Конфуций има 463 помещения. Гората на Конфуций е специално гробище, пригответо за него и потомците му. В Китай подобна привилегия са имали само императорите. Разположено е на площ от 2 кв. км и досега там са погребани повече от 100 хил. представители на рода. Храмът, Домът и Гората на Конфуций са определени от ЮНЕСКО за обекти на световното културно наследство.

За управлението на Поднебесната империя Конфуций формулира своето виждане за социалния порядък: „Нека бащата бъде баща, синът – син, господарят – господар, чиновникът – чиновник“, т.е. всеки в този свят да застане на своето място, всеки да знае своите права и задължения и да прави това, което трябва. Според него обществото се състои от две категории – върхове и низини,

Мисли на Конфуций

* Да не говориш с човек, с когото може да се говори, значи да изгубиш човека; да говориш с човек, с когото не бива да говориш, значи да губиш думите си. Умният човек не губи нито човека, нито думите си.

* Давай наставления само на този, който търси знания, след като е открил своето невежество.

* Как можем да знаем какво е смъртта, когато не знаем още какво е животът.

* Когато думите губят смисъла си, хората губят свободата си.

* Глупавият се оплаква, че хората не го познават, а мъдрецът – че не познава хората.

* Който постига новото, грижейки се за старото, той може да бъде учител.

* В държавата, където има ред, бъди смел в действията си и в думите си. В държавата, където няма ред, бъди смел в действията си и предпазлив в думите си.

* В една държава, която се управлява с разум, бедността и нищетата са срамни. А в държава, която се управлява без разум, богатството и почестите са срамни.

* Мъчанието е верен приятел, който никога няма да те предаде.

* Най-голямата грешка е да не поправяш старата си грешка.

АКАД. СТЕФАН ДОДУНЕКОВ ПОЛУЧИ ТИТЛАТА ДОКТОР ХОНОРИС КАУЗА

По предложение на Факултета по математика и информатика акад. Стефан Додунеков беше избран за Доктор хонорис кауза на Пловдивския университет. Той беше представен от декана на ФМИ доц. д-р Асен Рахнев. Тържествената церемония по връчването на почетния диплом се състоя на 20 октомври в 6. аудитория.

Акад. Стефан Додунеков е председател на Съюза на математиците в България и директор на Института по математика и информатика при БАН. Има над 120 публикации, 3 монографии, 15 учебника и учебни помагала, повече от 650 цитирания, като техният импакт фактор е над 120. Изнесъл е 50 доклада по покана в над 20 държави от цял свят. Бил е научен ръководител на 15 докторанти у нас и в чужбина, от които трима са вече професори и доктори на науките. Ръководител е на повече от 20 програмни или организационни комитети на математически конгреси, конференции, симпозиуми, олимпиади, семинари. Ръководител на над

Отляво надясно: доц. Асен Рахнев, доц. Запрян Козлуджов, акад. Стефан Додунеков, доц. Димитър Мекеров

15 договора, финансирани от ЮНЕСКО, Европейската банка за възстановяване и развитие, MOMH и др.

Член е на няколко международни математически организации – American Mathematical Society; IEEE Information Theory Society; Combinatorial Society of China; Mathematical Society of Southeastern Europe – бил е негов председател от 2005 г. до

2009 г.; Mathematical Association of America.

Основател и главен редактор на *Serdica Journal of Computing*. Член е на редколегии на *Българско математическо списание „Сердика“*, на *Mathematica Balkanica*, на *International J. on Information Technologies and Applications* и на *Asian-European Journal of Mathematics*. Рецензент е на

редица международни научни списания.

Акад. Стефан Додунеков е богат научноизследователски и преподавателски опит. Водил е лекции в СУ, Стопанска академия – Свищов, ВТУ, ЮЗУ, БСУ и в университети в Швеция, Германия и Холандия. Притежава 15 авторски свидетелства за изобретения. Има над 40 рецензии за процедури по защита на дисертации и хабилитации у нас и 3 рецензии за професури в чужбина.

Участва в работата на няколко специализирани научни съвета към ИМИ и ВАК, председател и участник в няколко комисии към MOMH и други институции, разработващи държавните образователни изисквания, учебни програми, национални стратегии и др. Създател и ръководител на няколко международни и национални семинара, посветени на: алгебрична и комбинаторна теория на кодирането; оптимални кодове и свързани въпроси; теория на кодирането.

Уважаеми г-н Ректор, уважаеми г-н Декан на Факултета по математика и информатика, уважаеми членове на Академичния съвет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, драги колеги, скъпи приятели и гости,

Посрещнах с вълнение и признателност вестта за присъждането ми на *Ductor Honoris Causa* на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Първите ми мисли закръжиха през годините да търсят основанията за тази висока чест. Бях малко изненадан да установя широтата и интензивността на контактите ми с Пловдивския университет и математическата колегия на Пловдив през моя дълъг професионален живот. Приемам присъждането ми на тази почетна степен като знак за това, че тези контакти са дали добър плод. Без съмнение те допринесоха много и за моето професионално формиране и израстване.

Аз не бих бил тук, ако няха щастие още от малък да се влюбя в една наука, която съм обичал през целия си живот и на която съм посветил голяма част от него. В този вълнуващ момент не бих

АКАДЕМИЧНО СЛОВО

на акад. Стефан Додунеков

искал да говоря за моите приноси в тази наука, а да споделя с вас някои мисли, чужди и мои, за нея самата – за математиката.

В последните десетилетия се наблюдават значителни флуктуации в мненията за това кой и колко трябва да изучава математика – не само у нас, но и в редица други страни. Всъщност въпросът е много по-дълбок – защо трябва да се изучава математика?

Без съмнение, голям обем математически знания са необходими на човек за успешна реализация в съвременния свят. Но има нещо не по-малко важно. За цялата история на човешката цивилизация не е открито по-добро средство за развитие на човешкия интелект от заниманието с математика. Ето защо в съвременните образователни системи на всички държави предметът математика върви ръка за ръка с изучаването на родния език. Това подчертано се вижда в

системите за средно и висше образование на развитите страни, където (особено в последните няколко десетилетия) се отделя голямо внимание на масовото обучение по математика.

Интересно е да се отбележи каква е политиката на САЩ в това направление, страната с водеща икономика в света. Наскоро, в края на септември, американският президент заяви в интервю, че „Подобряването на образованието в областта на естествените и точните науки, технологиите, инженерството и математиката е от огромно значение за конкурентоспособността на нашите (американските, б.м.) студенти в икономиката на 21-ви век“ и обяви започване на амбициозна програма за обучение, забележете, на учители по тези предмети: десет хиляди за следващите две години, сто хиляди за десетилетието.

Естественият въпрос, който възниква тук, е – а как е у нас?

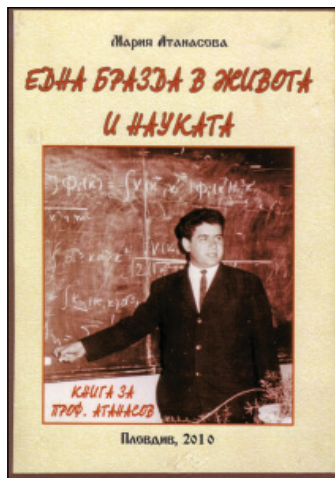
Много скоро след освобождението от турско робство натрупаната интелектуална енергия на българския народ, направлявана от високообразовани и мъдри специалисти довежда до утвърждаване в България на образователна система, чиито учебни програми (и по-специално по математика) за средно образование я поставят сред най-добрите в света. Оттогава математиката заема достойно място в нашите учебни планове и програми. Със съжаление трябва да отбележим, че през последните две десетилетия, благодарение не на последно място на висшите ръководства на Министерството на образованието, има сериозно отстъпление от високите български стандарти. В противовес на тенденциите в развитите страни да се увеличава броят на часовете по математика (или най-малкото да не се намалява), у нас той беше драстично намален от пет на два часа седмично в средните училища. Въпреки че с усилията на математическата колегия тази грешка беше частично коригирана, все още в

Книга за проф. Атанас Атанасов

„Една бразда в живота и науката“ е заглавието на книга, посветена на проф. д-р Атанас Атанасов. Той е един от хората, започнали работа в Пловдивския университет още при неговото основаване през 1961 г. и оставили забележителна следа като преподаватели и учени. За тази всеотдайност говори и неговият девиз: „Ако имах два живота, бих ги посветил на науката“.

На 27 октомври в Заседателната зала на ПУ дойдоха близки, приятели и колеги, мнозина от които са и негови ученици. Срещата беше открита от декана на Физическия факултет доц. д-р Александър Маринов, който представи думата на г-жа Мария Атанасова – съпруга на проф. Атанасов и автор

на книгата. Тя разказа как се е зародила идеята за тази книга и благодари на всички, които са били съпричастни при създаването ѝ.

Проф. Атанас Атанасов е роден на 7 март 1933 г. в Брезово, където завършва средно образование, а висше в Софийския университет. Още като ученик впечатлява своите учители с интересите си в областта на физиката и математиката. През 1955 г. става асистент във ВИХВП, а през 1961 г. се премества в новооткрития Висш педагогически институт по природоматематически науки, прераснал по-късно в Пловдивския университет. На 29 години е избран за доцент, а за професор по Теоретична физика през 1986 г. Чел е лекции по математически методи на физиката, теоретична механика, термодинамика, статистическа физика, квантова механика, теория на елементарните частици и др.

Бил е декан на Физическия факултет, два мандата заместник-ректор, първият директор на Лабораторията по приложна физика.

Книгата отразява житейският път на проф. Атанасов от раждането му до неговата кончина през 2008 г., изключително богато е илюстрирана със снимки и документален материал, включва и спомени за Атанасов от Георги Караманев – съученик, приятел, бивш министър, акад. Матей Матеев, проф. Христо Попов, проф. Никола Балабанов (който е и научен консултант на изданието), доц. Александър Маринов, доц. Иван Панчев, доц. Петър Свещаров, доц. Екатерина Писанова, д-р Цветана Видева.

„Пловдивски университет“

от стр. 6

някои видове училища математика се изучава крайно недостатъчно. Свидетели сме също така на постоянно орязване на часовете по математически дисциплини във висшите училища. И всичко това става обикновено на „тъмно“, без задължителния обществен дебат преди вземане на принципни решения, засягащи в дългосрочен план развитието на страната.

Много от присъстващите в тази зала днес са преживели незабравими часове, занимавайки се с красиви математически теории и обекти, изучавайки изящни математически доказателства. Аз самият през всичките ми творчески години съм изпитвал много радост от красотата в математиката. Често математиката се разглежда като форма на изкуство, сравнява се с музиката и поезията. Великолепната книга на Херман Вайл „Симетрията“ дава прекрасни примери от архитектурата, скулптурата и живописата, в които математическа структура (симетрия) придава на образите изключителна красота и изящество. Великият Леонардо да Винчи казва „Да не ме чете този, който не е математик“. Големият съвременен специалист по комбинаторика Бела Болобаш счита, че „Както поезията и музиката, математиката не е работа, а призвание“. Пол Ердош, един от гениалните математици на миналия век, споделя: „Защо числата са красиви? Това е все едно да се пита защо Деветата симфония на Бетовен е красива. Ако вие не можете

Академично слово...

да видите защо, никой не може да ви каже. Аз знам, че числата са красиви.“ Търсете красотата!

Една тема, която ме занимава постоянно, е що за математик съм всъщност? Чист или приложен? Условно математиката се дели на две части – чиста и приложна. За чиста математика се счита тази, която е мотивирана изцяло от причини, различни от приложение. Приложна математика е тази част от математиката, която се занимава с математически техники, използвани главно за прилагане на математически знания в други области.

Както при много други случаи на оценяване, математиците се разминават в преценката на значимостта и красотата на чистата и приложна математика. В своята „A Mathematician's Apology“, 1940, известният английски математик Готфри Харди, специалист по Теория на числата и Анализ, разглежда приложната математика като грозна (ugly) и тъпа/сучна (dull). Според него чистата математика има постоянна естетична стойност, сравнява се с рисуването и поезията. Малко по-късно Норман Левинсон, професор по математика в MIT отбелязва, че възникналата в средата на миналия век Теория на кодирането е контрапример към тезите на Харди. С благодарност си спомням за моя научен ръководител на аспирантурата Кирил Дочев, който ме насочи да се занимавам

с Алгебрична и комбинаторна теория на кодирането по време, когато никой в България не се занимаваше с това.

Имах възможност да присъствам на интересна дискусия за връзката между чиста и приложна математика, проведена по време на Световния конгрес на математиците в Мадрид, 2006 г. Болшинството от мненията, изказани там, защитаваха тезата, че е трудно да се очертае ясна разделителна линия и че по-точно е да се говори за приложения на математиката. Изглежда, че преценката на гениалния руски математик Николай Лобачевски, създател на неевклидовата геометрия, е правилна. Той казва: „Няма клон на математиката, колкото и абстрактен да е той, който да не бъде някой ден приложен към явление от реалния свят“.

Един въпрос, който винаги ме е вълнувал, е въпросът за финансиране на научните изследвания и в частност на изследванията по математика. Да коментираме този въпрос тук би означавало за пореден път да се натъжим и даже да се разгневим, защото неминуемо ще трябва да говорим за българската действителност. Ще се задоволя само с това да припомня една полушеговита мисъл на Владимир Арнолд, един от големите съвременни математици, за съжаление вече покойник, която има отношение към тази тема. „Цялата

математика се дели на три части: Криптография (платена от ЦРУ, КГБ и техни подобни), Хидродинамика (поддържана от производителите на атомни подводници) и Небесна механика (финансирана от военни и други институции, свързани с ракети, като НАСА)“.

Марк Пинскер, един от създателите на съвременната математическа теория на комуникациите, с когото имах щастието да работя продължително време в една стая, често повтаряше: „Човек обича да прави това, което може да прави добре“.

Един млад човек трябва да се ориентира за какво най-много го бива и да се стреми да се реализира именно там. Сигурно всички в тази зала знаят, че в България има стройна система с дългогодишни традиции за ранно откриване и подкрепа на талантите в математиката. Посетил съм много страни в света и смея да твърдя, че тази система е уникална. Тя е рожба на дългогодишните усилия на българската математическа колегия – учители, университетски преподаватели, научни работници. Град Пловдив е един от бастионите на тази система.

Завършвам с пожеланието да не угасва това огнище на българската математика и математическо образование и с надеждата по-скоро да дойде време, когато условията у нас ще позволяват рожбите на това огнище, прославили страната ни, да се завърнат и да работят за България.

НАЙ-ГОЛЕМИЯТ ПРОБЛЕМ НА ЧОВЕЧЕСТВОТО

не е затоплянето, а ограниченото мислене

Цветелина МАНТАРОВА

77-годишният малтиец, създател на най-продуктивните техники за креативно мислене, д-р Едуард де Боно, гостува в Националния дворец на културата в София. Авторът, чиито техники се използват във всички области на човешката дейност, нескромно потвърди пред присъстващите около 1000 човека на неговия семинар, че се смята за „баща на креативното мислене“ – може би, защото зад бащинството му стоят „само“ 70 книги, преведени на 40 езика и няколко хиляди лекции и обучителни семинари, проведени из целия свят. Той завладя умовете на аудиторията, разкривайки поредица от авторските си техники, творчески мисли, шеги, рисунки, лични истории и постижения в областта на бизнеса и креативността.

Ето накратко и акцентите от семинара на Де Боно, който протече под мотото „**Ново мислене, иновации, бизнес – Стратегии за периода след кризата**“.

Авторът откри своята презентация с изречението: „**Най-големият проблем на човечеството не е глобалното затопляне, а ограниченото мислене**“.

Мисленето на човечеството от времето на „**Бандата на тримата**“, както той обича да нарича Сократ, Платон и Аристотел, до днес въобще не се е променило.

Д-р Де Боно разкри на публиката и каква е същността на термина **EBNE (Excellent But Not Enough)**, заявявайки категорично, че сегашният ни начин на мислене попада точно в тази категория.

Той представи своята световно известна техника „**Шест мислещи шапки**“ и провокира публиката да мисли креативно, поставяйки на главата си всеки един от разноцветните калпаци, за да може да обхване различни гледни точки върху дименсиите „за“ и „против“ неговото предложение „**бракът да продължава само 5 години**“.

Същността на техниката се състои в последователно „цветно“ мислене, като всеки цвят символизира определена настройка на ума. Като използват по-горе зададената провокативна идея, сложете всяка шапка и разгледайте тази идея от шестте ѝ различни страни:

– **Бяла шапка** – мисленето се фокусира върху инфор-

мацията: с каква информация разполагаме и какво можем да научим от нея, съответно каква информация липсва или каква още ни е необходима.

– **Червена шапка** – символизира нашата интуиция, чувства и емоции. Хората, които я носят се фокусират върху определянето на това какви биха били нашите емоционални реакции. Нахлупвайки тази шапка, ние се опитваме да разберем не само собствените си емоции, но и тези на хората около нас.

– **Черна шапка** – разкрива песимистичния поглед над нещата. При този тип мислене сме предпазливи и отбранителни, акцентираме върху това какво в дадена ситуация не е сработило, като така достигаем до логическа оценка и конструктивни решения.

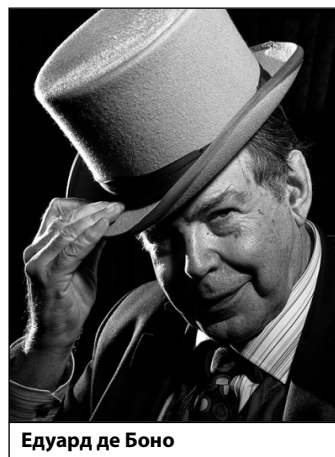
– **Жълта шапка** – символизира позитивната нагласа на съзнанието и ни дава възможността да видим всички ползи на решението и неговата реална стойност, както и да открием възможностите, които произтичат от него.

– **Зелена шапка** – притежателят на тази шапка мисли креативно и разработва творчески решения на проблема. Той създава нови и алтернативни идеи, модифицира стари идеи и се фокусира върху възможностите.

– **Синя шапка** – свързана е с контрола върху процеса, неговата организираност, последователност и дефинирането на ясни и конкретни цели.

Д-р де Боно въведе учас-

тниците в семинара и в съдържането на метода „**Шестте медала за стойност**“, задавайки им провокативния въпрос: „**Какви са предимствата и ползите от това, ако единият ни крак е по-къс от другия**.“ (упражнение за чувствителност към стойностите). Можете да изследвате различните стойности на това твърдение, опростявайки и специфицирайки ценностите в него и базирайки се на следната кон-

Едуард де Боно

цепция:

– **Златен медал** – този медал включва човешките ценности и стойности като постижения, чувство за принадлежност, надежда, доверие, растеж; тоест онези ценности, които влияят върху хората.

– **Сребърен медал** – фокусира се директно върху организационните стойности, т.е. върху стойностите, отнасящи се до целта на организацията.

– **Стоманен медал** – към него спадат стойностите на качеството – как дадено нещо подобрява или влошава качеството на нещата, които правим.

– **Стъклен медал** – този медал обхваща определен брой стойности като иновация, промяна, опростеност и креативност.

– **Дървен медал** – включва нашите ценности и съображения по отношение на околната среда.

– **Месингов медал** – този медал се занимава изцяло със стойностите на възприятието и

тяхната интерпретация.

След няколкоминутен размисъл над този метод и поставения проблем, Едуард де Боно сподели своето мнение, че едно от предимствата и стойностите на хипотетичното становище за това единият ни крак да бъде по-къс от другия е, че ще използваме по-малко материал при производството на панталони, както и че в колата педалите за спирачката и газта ще са с различна дължина и хората, в частност – жените шофьори, няма да ги бъркат.

След това световният авторитет в сферата на творческото мислене обясни защо **креативното мислене е умение**, а не мистериозен талант и гордо разкри, че по време на провеждането на свой семинар служителите на една компания за добив на стомана, използвайки методите му, успели да генерират **21 000 идеи** в рамките на един следобед.

Творческото мислене е умение, което може да бъде изградено, може да бъде дори структурирано и формализирано, а не да се случва случайно – твърди още лекторът.

Водещият представи и техниките си „**Случайна дума**“ и „**Провокация**“ – Де Боно отново възложи на гостите задача, която да провокира мисленето им. След хвърлянето на своите 3 зарчета, авторът попадна на думата Пантофки в своята саморъчно изготвена табличка, съдържаща произволно избрани думички със съответни номерца, като Пантофките станаха основа на творческото упражнение. Умът на стотиците участници в залата беше прикован в намирането на ново приложение на пантофките не къде да е, а в добре познатата ни институция – училището. След кратък обмен на идеи, той разкри своя вариант за отговор, като предложи вместо училището да започва рано сутрин, да започва вечер (тъй като пантофките се свързват с вечерта), или пък да развие идеята за различния вид

ЛИНГВИСТИ НА СРЕЩА РАЗГОВОР с проф. дфн Стефана Димитрова

Проф. дфн Стефана Димитрова е един от най-изявените български лингвисти, специалист по общо и руско езикознание. Тази година тя чества своя 75-годишен юбилей. Това бе и причината Лингвистичният клуб „Проф. Борис Симеонов“ заедно с Центъра за руски език и култура в ПУ да я поканят на среща разговор, на която проф. Димитрова разказа за „Някои по-малко известни приноси на руските лингвисти в развитието на общото езикознание“. На събитието, което се състоя в б. аудитория, присъстваха дългогодишни колеги и приятели, с които проф. Стефана Димитрова е работила през годините: проф. дфн Иван Куцаров, проф. дфн Диана Иванова, доц. д-р Стефка Георгиева, преподаватели от филологическите катедри и студенти.

Членовете на Лингвистичния клуб заедно с проф. Стефана Димитрова

Начало на срещата даде Тенчо Дерекювлиев, след което Енчо Тилев очерта накратко образа на учения и човека Стефана Димитрова. В своето изложение проф. Димитрова разказа за някои не толкова известни приноси на

руски езиковеди, изпреварили своето време и дали насоки на съвременната лингвистика още преди векове. Особен акцент тя постави и върху достиженията на арабското езикознание, на което, както се оказва, се дължат много

от схващанията за същността на езика. За пореден път проф. Стефана Димитрова не пропусна да изкаже думи на благодарност към своя „пръв и единствен учител“ проф. Владимир Звегинцев, автор на редица трудове по общо и арабско езикознание и професор в Московския държавен университет „М. В. Ломоносов“. Стефана Димитрова разказа също така и някои случки от академичния живот през годините и сподели впечатленията си от срещите с известни лингвисти.

В края на вечерта членовете на Лингвистичния клуб поднесоха на проф. Димитрова подарък – картина на Пловдив – и цветя с пожелание за дълголетие и нови срещи.

„Пловдивски университет“

➔ от стр. 8

обувки за различен период от време през деня, за различни учебни предмети или класни и извънкласни дейности.

Авторът даде и пример за това как 90% от грешките на мисленето са **грешки на възприятието, а не на логиката**, разказвайки следната забавна история и уверено заявявайки, че възприятието дори може да бъде преподавано в училище наред с другите учебни предмети:

„Джони е 5-годишно момче от Австралия. Един ден приятелите му решили да се позабавляват на негов гръб и му предложили да си избере една от 2 монети: съответно с номинални стойности от \$1 и \$2, като тази от \$1 била 2 пъти по-голяма от другата. След като Джони си избрал по-голямата монета, другарите му продължили всеки ден да се присмиват на глупостта му, повтаряйки същата задача, а Джони винаги си избирал монетата от \$1, която оставала за него. Един ден възрастен човек видял как другите деца мамят Джони и му казал истината за стойността на монетите. Джони, обаче, усмихнато и уверено отвърнал: Аз това го знам, но ако си избера монетата с по-голяма стойност, колко пъти другарите ми

Най-големият проблем ...

ще продължат да ми дават да си избирам.“

Творческият мислител акцентира и върху латералното мислене в бизнеса, като фокусира вниманието на публиката върху стратегическите идеи, **подобряването на измислени идеи** и това **кога умират идеите**, препоръчвайки на слушателите 2 свои книги: „Мисли, преди да е станало прекалено късно“ и „Аз съм прав, ти грешиш“.

Де Боно даде отговор и на въпроса каква е разликата между иновациите и креативността, излагайки мнението си, че **иновацията** е нещо, което се внася в компанията и което може да бъде копирано, откраднато или взето назаем от друга организация, докато за **креативност** говорим тогава, когато ти самият създаваш нещо, което досега не е съществувало.

Авторът сподели с публиката и мечтата си за създаване на един **„Дворец на Мисленето“**, който иска да построи един ден заедно със своите привърженици.

Говорейки за креативност, лекторът разкри и една от своите нестандартни и вече дейст-

ващи идеи за предотвратяване на безразборното паркиране на коли по улиците, която кметът на едно градче харесал и дори осъществил. Предложението на Де Боно включвало поставянето на табели на местата, които са забранени за спиране, със следното съдържание: **„Спиране само с включени фарове.“**

В своята еднодневна презентация водещият сподели и един „дребен“ детайл: **680 000** училища в Китай и Индия са възприели системата на д-р Де Боно и са я включили в учебните си програми. „А това все пак е половината свят“ – нескромно добави малтиецът.

Авторът на термина латерално мислене смята, че мисленето трябва да се фокусира върху положителните аспекти на всяка, изглеждаща на пръв поглед беззизходна ситуация, като прикова вниманието на аудиторията със следния пример: „Един човек решил да се самоубие и скочил от 10-етажна сграда. Летейки надолу с главата, когато стигнал до третия етаж, си казал: **До тук добре!“**

Не на последно място – Де Боно разказа няколко вица за

блондинки, с които развесели многократно многобройната аудитория в Зала 1 на НДК.

И въпреки че не пролича мислител номер едно в света да притежава някакви изключителни презентационни умения, Де Боно имаше свой собствен метод за водене на семинара, който не включваше прилежно подготвена предварително мултимедийна презентация, а представляваше саморъчно рисуване и писане на прозрачни листове, като цялото действие се прожектирало на екрана в залата. Де Боно сподели, че този метод е много по-ефикасен и ползотворен, тъй като аудиторията има възможността да следи всеки един жест, дума, идея и мисъл на автора, в което и аз самата се убедих.

Облечен отново по свой творчески начин – с червена вратовръзка и аленочервени чорапи, Едуард де Боно завърши своя семинар с дискусийна сесия с публиката, в която се открие креативността и будната мисъл на българските привърженици на идеите на автора.

И не забравяйте думите на д-р Едуард де Боно: **Най-големият проблем на човечеството не е глобалното затопляне, а ограниченото мислене“.**

Дистанционното обучение – мост между образователните модели на индустриалната и информационната епоха

Проф. д-р Кристина Върбанова-Денчева

Проблемите за представяне на знанието остават фундаментални за създаващите се модели на изкуствен интелект. Допирните точки са в използваните подходи с тези при предаването на знанието при отвореното образование, но реализирането е на качествено различно равнище.

Еволюцията на използваните методи за моделиране на процесите при предаването на знания е подобна при създаването на модели на изкуствения интелект: от предикатната логика до съвременните фрактални (разделени на отделни слоеве) модели, както и използване на обектно-ориентирани методи (с дефиниране на основни обекти, свойства, връзки), визуализирани със съвременни софтуерни инструменти.

Многовариантността и многофункционалността на създадения модел се проверява в процеса на обучение с предлаганите възможности за различна степен на задълбочаване в преподаваните курсове, насоченост към конкретна група или индивидуален обучавач се, както и наличието на обратна връзка, като например анализ и оценка на интерактивното взаимодействие, корекции в основни „възли“ на процеса на обучение.

Формализирането на средствата за синтез на модела на учебните курсове не изключват запазването самобитността на преподавателя, което е от съществено значение например за водещи учени изследователи, провеждащи обучение по авторски курсове за подготовка на научноизследователски кадри.

Компютърно базираните комуникационни технологии включват компютъра като крайно телекомуникационно устройство. Новите възможности за реализиране на динамичен интерактивен синхронен процес на обучение са характеристиките на гъвкаво отворено обучение. Основните отличителни черти от останалите форми на

обучение обхващат начина, обема и съдържанието, мястото и времето за реализиране на образователния процес. Съответно допълнителните възможности за управление на цялостния образователен процес се съдържат в т.н. инструментална среда, осигуряваща виртуалната среда за обучение.

Дискусиите за различията между дистанционните форми на обучение, компютърно базираното обучение, eLearning отразяват липсата на единство в методологията на този вид дейност в новите реалности на информационното общество. Отправната точка на различията са по отношение на предоставяното съдържание на процеса на обучение и начините за реализирането му. Едни теоретици на e-Learning поставят представянето на съдържанието на курсовете за обучение чрез Web-инструменталната среда, други се съсредоточават върху комуникационната същност на Web-мрежата, трети върху информационните ресурси и функции на ресурсите в Web-пространството. Съответно водещите фирми – производители на програмни среди за e-Learning, реализират конкретните приложения на избраната от тях методологическа основа на процеса на обучение [1].

Анализът на тенденциите в изграждащата се знаниева икономика в близката перспектива до 2015 г. показва доминиране на новите знания и умения и поява на нови, неизвестни досега професии, за реализирането на които основна роля ще има именно отвореното, пожизненото обучение [2].

Тенденциите за скъсяване на

Продължение от предишния брой

цикъла от научните изследвания до практическото приложение на постигнатите резултати в e-Learning се изясняват и във възникването на нови организации, чиято дейност е насочена към стандартизацията в eLearning (таблица 1).

Стартиралата през 2004 г. програма „e-България“ включва разработването на пет проекта: „Esi-Center“ – за изграждане на Регионален център на Европейския софтуерен институт. Създаването на този център отнежда шесто място в света за България, която става световен център за трансфер на високи софтуерни технологии. С реализирането на проекта „e-Център“ беше изградена мрежа от телецентрове в цялата страна. Проектът „e-Клас“ осигури компютъризиране на училищата в България. Най-амбициозните проекти – „e-Университет“ и „e-Нет“ трябваше да изградят технологичната база на e-Learning в държавните университети и високоскоростна магистрала за информационен обмен между университетите и научните институти в България и с европейските научноизследователски мрежи. [3]

Като продължение на проекта „e-България“ през 2007 г. стартира и Национален проект за създаване на виртуално образователно пространство, в чийто приоритети е изграждането на фундамента на електронното обучение в системата на висшето образование. Първата виртуална катедра по компютинг „Джон Атанасов“ е първият успешен етап от реализирането на проекта. Вторият етап включ-

ва създаването на Виртуален факултет по информационни и комуникационни технологии. Третият – създаване на Български виртуален университет. Тези успехи са предшествани от успешната реализация на проекти по електронно (e-обучение), които обхващат управление на учебното съдържание. Такъв е проекта Arcade (Architecture for Reusable Courseware Authoring end Delivery), който се използва в процеса на обучение на студентите в СУ „Св. Кл. Охридски“.

Във Военната академия „Г. С. Раковски“ са внедрени системите за дистанционно обучение – e-Learning Shell, Integrated Learning, Information and cooperAtion System (ILIAS) и платформата на Cisco академия.

Платформата e-Learning Shell е разработка на Русенския университет „Ангел Кънчев“ на базата на програмните продукти PHP, MySQL, инсталирани на сървър Apache2. Платформата се използва от всички държавни университети, колежи и институти на БАН, за да се създаде национална мрежа от виртуални библиотеки. Платформата поддържа програма, литература, лекции, тестове, съобщения, форум, статистика. Във Военната академия платформата осигурява публикуването на учебни материали, подпомагащи учебния процес по профила на обучение.

Integrated Learning, Information and cooperAtion System (ILIAS) е разработена по проект на Консорциума на военните

на стр. 11 ➔

Таблица 1

В Европа:	Ariadne, Prometheus – възникнали след успешна реализация на научноизследователски проекти; Instructional Management system (IMS) – Консорциум за създаване на системи за управление на обучението;
В САЩ:	Aviation Industry's CBT Committee (AICC) – Комитет за компютърно базирано обучение в авиационната промишленост; Advanced distributed Learning initiative (ADL) – инициатива за отбрана на правителството на САЩ за създаване условия на свободно движение на учебни обекти (Shareable Courseware Object Reference Model – SCORM)
Международни:	IEEE Learning Technology Standards Committee (LTSC) ISO (Join Technical Committee 1 – JTC1) – Международна организация за стандартизация, ТК 1, подкомитет ТК 36 (SC36) за образователни технологии.

[1] Върбанова-Денчева, Кристина. Дигитална конверсия и функционална трансформация на библиотеките. София: За буквите – 0 писменехъ, 2009, 386 с.

[2]. Върбанова-Денчева, К. Интелектуални комуникации и съвременни технологии. Алтернативи пред научните библиотеки. С., Акад. Изд. Марин Дринов, 115 с. с. 58-67

[3]. Проект ТК 01/0517 „Сравняване на набор от модели, методи и технологии на електронното обучение като компонент на интегрираната образователна среда във висшите училища“ – спечелил финансиране по тематичен конкурс на МОНМ „Стимулиране на научните изследвания във висшите училища“ за 2008 г.

Известен гръцки археолог стана почетен доктор на университета

По предложение на Философско-историческия факултет известният гръцки археолог проф. Николаос Муцопулос беше избран за почетен доктор на Пловдивския университет. Тържествената церемония се състоя на 28 октомври, като почетният диплом бе връчен лично от ректора проф. д-р Иван Куцаров. Проф. Муцопулос е удостоен с високото звание заради изключително големите му заслуги за изследването на българската история. Той изрази своята благодарност към ръководството на Пловдивския университет и лично към заместник-ректора доц. д-р Запрян Козлуджов, с чиято помощ текстовете му са преведени на български език.

Николаос Муцопулос е роден през 1927 г. в Атина. Завършва архитектура в Политехническият институт на град Мецово. Специализира във Франция (Institut d' Art et d' Archeologie и Ecole des Hautes Etudes при Сорбоната). Кандидатската си дисертация защитава във Факултета по архитектура към Политехническият

институт в Мецово.

През 1958 г. е избран за редовен професор в секцията по архитектура при Политехническият факултет към Аристотеловия университет в Солун. Занимавал се е изследване на византийската църковна и традиционна архитектура. Има множество публикации. Бил е организатор и участник в много международни и местни научни конгреси. Извършвал е археологически разкопки на редица места в Гърция (много години на остров Свети Ахилий в Малкото Преспанско езеро, в Мигдонийска Редина, в „Дракопита“ на остров Евбея и др.) Занимава се с описването на укрепените селища и крепости в Македония и Тракия.

Член е на международни и национални научни колегии. Бил е председател на Международния институт по традиционна архитектура (CIAV/ICOMOS/UNESCO), почетен член е на IBI (Международен институт по крепости и замъци), бил е член на центъра за византийски проуч-

Отляво надясно: доц. З.Козлуджов, проф. И. Куцаров, проф. Н. Муцопулос

вания към Солунския университет и други. Бил е председател на Гръцкото научно дружество.

Отговарял е за реставрирането на Христовия храм в Божия гроб. Изследвал е сградите на Института по патерналистика към Вселенската патриаршия и някои други институти, както и определени храмове в Македония, Тракия, в това число и някои вилни постройки. Реставрирал е господарският дом Casa Bianka в Солунския район „Ексохи“.

Николаос Муцопулос е

почетен член на Атинската академия на науките, на Academia Pontaniana в Неапол и на Българската академия на науките. Той е доктор хонорис кауза на Софийския университет „Свети Климент Охридски“. Почетен гражданин е на много градове в Северна Гърция. Награждаван е с гръцки и чуждестранни отличия. Участвал е в архитектурното оформление на резерват Стария Пловдив. Добре познат на научните среди в България. Почетен член е на Гражданския клуб в Пловдив.

➔ от стр. 10

академии и институтите за изследване на проблемите на сигурността, по Програма „Партньорство за мир“. Използването ѝ в процеса на обучение на слушателите, студенти и курсисти от катедра „Национална сигурност и отбрана“ на ВА „Г. С. Раковски“, осигурява съвместимост на обучението с други страни от НАТО и от Програма „Партньорство за мир“. Системата поддържа лекционни материали, форум и електронна поща, речници, календар на заетостта, връзка преподаватели-обучавани от магистърска специалност „Национална сигурност и отбрана“, „Стратегически курс“ и „Международно и хуманитарно право“. Достъп до публикуваните учебни материали имат само обучаваните, зачислени в съответния курс след регистрирането им от администратора на системата за дистанционно обучение. Системата е внедрена и в СВУБИТ и в процес на инсталиране са две магистърски програми за дистанционно обучение. Cisco академия „Г. С. Раковски“ е система за дистанционно обучение

Дистанционното обучение ...

по програмата Cisco Networking Academy Program на компанията Cisco Systems. Чрез системата се предоставя възможност за обучение и повишаване на квалификацията на военнослужещи и цивилни служители, а също и на военнослужещи по програмата за социална адаптация.

Cisco Systems е пример за успешна реализация на e-Learning проекти в международен мащаб, с успешното си партньорство с 10 организации и от България.

VI. Заключение

Прогнозите за ролята на новите информационни технологии в бъдеще се подкрепят не само от огромните инвестиции в изследванията в това направление, но и от значението им като базов компонент на изграждащата се инфраструктура. Отражението на динамично налагащите се промени в начина на живот се определя от комуникацията, доставяща на място комплексен продукт, съчетаващ текст, образ, звук. „Мостовите на близост“ между традиционните

и съвременните технологии – телефонът, локалната мрежа, интернет (включително безжичният интернет) продължават да се осъществяват при спазване на утвърдени формати на представяне и структуриране на информацията. Конвергенцията на всички видове медии в интегрираните системи за обучение разширява достъпа до информация, осигурявайки качествена промяна по отношение релевантност, пълнота и поливариантност на предоставяната информация, осъществявайки по този начин достъп до знание.

Трансформацията на образователния модел от константно-стационарен към константно-динамичен тип се очаква да има две основни проекции в живота и личностната реализация на поколенията на XXI век: непрекъснато обучение и непрекъсната промяна в съдържанието и формата на обучението. Тези стратегически направления са изведени в контекста на актуалните програми на Европейския съюз за превръщане на икономиките на страните от Обеди-

нена Европа във водеща икономическа сила в света, базирана на знания. В изпълнение на тази цел от 1993 г. в Европа целенасочено се развива новият модел на човешкото общество – информационното общество.

С присъединяването на България към Болонската декларация на европейските министри на образованието от 19 юни 1999 г. и нашата страна се включи в процеса на изграждане на единно европейско образователно пространство. За осигуряване на потенциал за изграждане и развиване икономиката на знанието се предприемат действия за хармонизиране на законодателството и законодателните инициативи във всички страни, а също и съгласувани действия в областта на висшето образование.

Моделите на бъдещите учебни заведения (някои от които вече са реалност) се градят на базата на новата технологична осигуреност, която определя виртуалността като основна характеристика и компонента в образователния процес, стимулирана от лавинообразното разрастване на Интернет и симбиозата с мобилните комуникации.

Университетите в Бостън, САЩ

Харвард, Бостънски университет, Wellesley, MIT

Доц. д-р Соня Райчева

Имах възможност да посетя Америка, Бостън, това лято за три месеца. Обходих няколко университета на територията на града, както и инцидентно няколко в Ню Йорк и Вашингтон. Интересът ми бе на няколко нива: организация на учебния процес, академичния статус на преподавателския състав, студентите и тяхната мотивираност за учене и кариерно развитие, ежедневието по време на летните месеци...

Познати студенти – българи, следващи магистратура, на стаж във водеща енергийна корпорация, споделиха, че още първия ден от едномесечния студентския стаж са получили авансово месечното заплащане, което ги е изненадало – навременно и неочаквано високо. Запитах се: а другите студенти – американци и чужденци, как ли се мотивират за успех? Това ме подтикна да посетя няколкократно университетите в Бостън по различно време на деня – от сутрин рано до късна вечер.

Първият посетен университет бе Wellesley, разположен в обширна гора край Бостън. Огромните тревисти алеи, вековни дървета, старинни сгради в староанглийски стил, просторни игрища, катедрална сграда са от 1870 година. Университетът е дамски, Хилари Клинтън е завършила право там. Самият университетски център е в едноименното предградие на Бостън, за което се знае, че е населявано от отбрано общество и богати пенсионери. Навсякъде е ред, правила, поддържана природа и застинала сякаш спокойствие... Вградени са в различните университетски сгради имена на известни дейци от различни специалности на университета, дали и даващи своя социален и личен принос за просперитета на страната си. Отделно, навсякъде в катедралата са издигнати транспаранти със стимулиращи „препоръки“ от рода на „Промени света, в който живееш, ти можеш!“... Защо ли се впечатлявам – та Бостън със своите 4 милиона жители е основан още в 1630 година, а първата най-стара катедрала – една година преди това – 1629 година, и оттогава са се надграждали вдъхновяващи традиции, актуални и днес. Те се застъпват при всички изяви на учащите се – да се представят достойно в духа на националния просперитет и

оказва, че голям процент от кандидатстващите студенти са мотивирани да станат учители. Разговарях с Мегън, 28-годишна, завършила испанска филология – тя преподава в лицей на горен курс и с охота и желание развива своите личностно-професионални качества. Участва

Интересувах се къде учат най-много българи – оказа се, че това е Bunker Hill Community College – предлагат се достъпни програми с вариращи финансови критерии.

Посетих Харвардския университет една привечер. Известен със старата си слава, той ме привлечаше най-много, въпреки слуховете, че е образец на снобизъм. Дори в късните следобедни часове студенти – предимно индийци, се снимаха с дипломите си, получили специални сертификати от програми, заложили в Летни курсове за всички специалности на Университета. Старинните сгради пазят сякаш духа на Емерсън, Кенеди, свидетелстват за студентските успехи на Обама, както и на всички, запечатали своята отговорност на известни авторитети и затова и увековечени като изписани имена по разноцветните витражи на различните департаменти и крѳчми. Впечатляват преобладаващи студени фасадни цветове, предпочитани от „мислителите“. Библиотеката с достолепието си напомня за фамилните традиции – да преподава познанието от баща към син, от майка на дъщеря. Harvard square е многолюдно средище от чуждоезичия, музикални изяви, тротоарни книжарници, сувенирни центрове – Соор, и едно от най-посещаваните Кафе Finale с истинско италианско кафе и изискани сладкиши. Отличителният цвят на Харвардския университет е тъмен брик – възпитаниците правят впечатление не само с униформите си, но и с аксесоарите – учебни раници, спортни екипи, чанти, сервизи, ключодържатели, чадъри... Навсякъде се оглеждам с благоговение – това е особена светиня от Бръшлянената лига, изучила и формирала поколения успешни политици, юристи, филолози, лекари... Четох в биографията на Кенеди, че в Харвардския университет не можеш да кандидатстваш, ако не принадлежиш към евангелизма. Един от най-значимите президенти – Ейбрахам Линкълн, роден в колиба, работил като фермер, по-късно се е самообразовал в правните науки и се е дипломирал в Харвард. Навярно наученото, съчетано с

Доц. Соня Райчева до колоната на Мартин Лутър Кинг, на която пише: „Бостънският университет промени възгледите на този човек. Този човек промени възгледите на света“

ефективност. Затова и при учебните проектни презентации тази амбициозност е специфична отлика. Дори в неделния ден в кампуса на Wellesley могат да се видят родители, дошли от цялата страна и чужбина, за да бъдат с децата си при дипломирането им. Вдъхновени усмивки, ентузиазирани лица, на които се чете гордост и удовлетворение, изпълват катедралата за поздравителен симфоничен концерт от възпитаниците. Старинната акустика и цветните витражи подемат тържествената Меса и я препращат към купола, който поглъща достолепието на звуците в сумрачна тайнственост...

Още на другия ден влизам в сайта на Университета – интересуват ме програмите за филолози – бъдещи учители. Методиката на езика и литературата се изучава още от II курс в специална продължителна програма и се нарича **креативна методология**. Тя обхваща теоретичен фундамент с приложна насоченост. Предвиждат се и практически семинари, спецкурсове и стажантски програми, разпределени в III и IV курс. От проучванията ми в 3-те месеца относно желанието за учителство се

във всякакви квалификационни програми и освен медения си месец в Коста Рика, тя щеше да изкара кратък курс за преподаващи.

Образованието е на особена почит в САЩ – непрекъснато текат дебати. По времето на моя престой дебатирането бе относително тестово като образователно-оценителен сертификат. Дебатирала се предимно недостатъците относно ефективността им в различни сфери – в това число и в хуманитаристиката. Президентът Обама горещо застъпваше актуализирането на социалната политика, насочена към учителите – стимулирането им в трудната професия. Предприет бе пакет от дейности, които имат за цел подобряване статута на учителя.

Така например се цитираше Колежът по изкуства в Натицк, като успешно развиващ се, чиято реформаторска педагогика е продължение на постнеокласическата. Центърът на образователните стратегии е учащият се, толерират се талантите му и така по-лесно се разчиства пътят към известния Колеж Бъркли. Премират се и старанията на учителите със специални бонуси.

висок морал, го формира като един от най-великите оратори, чиито речи – Гетисбъргската и тази срещу робството, се изучават като учебни примери... Те са „запечатани“ върху стените на Мемориала във Вашингтон. Упорито се твърди, че само сноби могат да учат в този престижен университет и притежателите на харвардски дипломи се самоопределят не само чрез знанията си, но и чрез колите, които карат, филмите, които гледат, дрехите, които носят, и музиката, която слушат – така ги представят информираниите...

В Бостънския университет ходих няколко пъти. 27000 студенти се учат там. Той е разположен в един от централните квартали на града до Чарлз Ривър и има многобройни сгради, предназначени за различните департаменти: Теологически, най-старият, завършил го е Мартин Лутър Кинг, Философски, College of Arts and sciences, предназначен за хуманитаристите, College of Education, специализирани за учители, Департамент за English literature and Creativ writing, Департамент за финансов мениджмънт, Право, Политология и т.н. Отличителният цвят на BU (съвпадение и с девиза „Бъди себе си“) е червеният. Казват, че топлата цветова гама е предпочитана от „feeling“ – представителите, независимо, че отчасти този ярък представителен цвят е гарниран със сив. Тук витае негласен девиз: Да не се притесняваш от стреса, а да го управляваш... Сградите, освен че са величествени, са и отлично поддържани като се има предвид, че Университетът е основан през 1839, т.е. само 9 години след основаването на самия Бостън, дал началото на цялата област New England...

Учебните програми застъпват навсякъде дисциплината „Организационно поведение“,

усвояването на която е изцяло с визуални проекти и презентации. Възможно е ефективността им да е инспирирана от огромен надпис на най-близкия мост до BU „Bless yourself“. Макар че навсякъде, но особено тук, важи максимата – „Следвай парите“, и всичко е центрирано в нея... Любопитно е обаче, че в университетската катедрала „March Chapel“ още на входа ни посреща надпис: „Не преяждайте, не се опивайте, не се поддавайте на житейските грижи, а бъдете будни и се молете, за да получите от небето всичко, което предстои да стане“ /Лука 21: 35,36/. Въпрос на ценностен избор... Или с думите на Левски, чийто бюст е пред българското посолство във Вашингтон: „Свобода и всекиму своето“...

Летните програми на Бостънския университет са поместени в Catalog Directory във вид на курсове и специализации. В областта на хуманитаристиката те са заявени по следния начин: Literature and Writing – „G, Bernard Shaw: Dramas of ideas“, „Jane Austen in text and film“, „Copyediting“, „Writing with style“, „Writing from your own experience“, „Living stories“,

„Stories from life“, „Spiritual autobiography“, „Writing the stories you want to tell“, „Writing picture books for children“, „Writing books for young adults“, „Introduction to playwriting“, „Grant writing“. Времетраенето им е от порядъка на 3–5 месеца, а финансовата им стойност от 150–200 \$. Всеки, който желае, може да се включи в усвояването им.

В Boston college има и „българско участие“ – съвместни проекти относно четенето сред младото поколение, програма PIRLS – 2006, в която взема участие катедра „Методика“ при СУ „Св. Климент Охридски“. Извличането на смисъл от про-

Сградата на Бостънския университет

четения текст е част от личностната култура – практикуване готовност за житейски умения и реализация на пазара на труда. В процеса на разбиране се практикуват 4-те групи умения: интерпретация и обобщение на факти и идеи, анализ и оценка на съдържанието, езика и структурата на текста, правене на преки умозаклучения и изводи, търсене и извличане на конкретна информация.

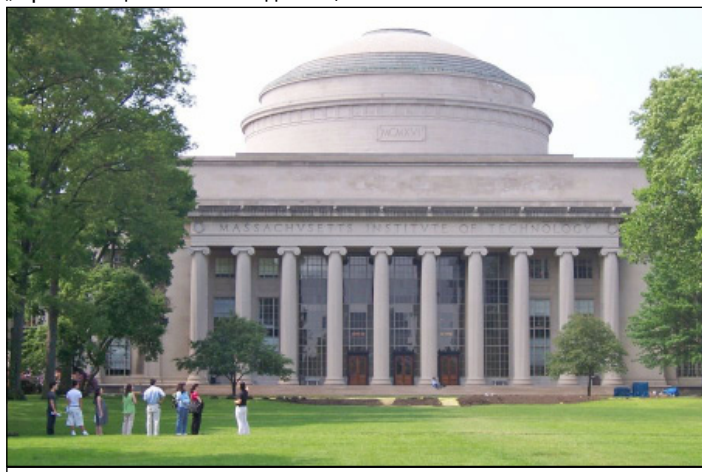
Подобни впечатления са свързани и с Масачузетския технологичен институт (MIT). Твърди се, че е изпреварил Харвардския университет по актуални потребителски програми. Разположен на брега на Чарлз Ривър, със сградите си, библиотеката, многобройните лаборатории и специализирани кабинети, MIT е мечта за мнозина. А който го е завършил – високата позиция на пазара на труда е гарантирана.

Относно организирането на учебния процес разликите с българското висше образование са драстични. Личностната студентска мотивация осигурява целеполагането и смисъла на очакванията и реализацията му. Лекциите също са по 75 минути, но никой не си позволява отсъствие, а ако някой закъснее – има преподаватели, които карат този някой да попее пред всички... Дискусионните участия по казуси открояват способностите на всекиго. Няма изпити, но работата по проекти – екипни и индивидуални, показват потенциала на учащия се. Кариерното развитие обхваща всички етапи от следването. Затова и амбициозният стремеж към успех е налице.

Освен водещите бостънски университети, съществуват и други, в които има също български студенти, но по-малък процент – Tafts University, East – Nord University, Medical

College, Wentworth institute of technology, Northeastern University, Simons College, изцяло дамски с актуални специалности като една от тях е Диетология, „покорена“ от български дами... Учебните заведения са организирани по същия начин – лекционно-семинарни занятия, срещи с професори и работодатели, проекти по казуси, анализи, презентации и т.н. Оценяването също е в горепосочения стандарт: студентите да имат принос към дискусиата със задълбочени въпроси, споделяне на своя гледна точка, задълбочено аргументиране, иновативни решения, екипни умения, мобилност. Освен посочените качества и отговорно отношение, престижно е също така студентското участие в социални програми: да се включват към социални дейности – подпомагане на хоспис, изготвяне храна за бедни, боядисване на пейки в парка и др. На всеки 10 студенти се пада по един adviser, консултант – съветник по кариерата. Като прибавим и специализираните медицински центрове, с които всеки университет разполага – следването, макар и скъпо платено, е строго регламентирано и улеснено от принципите, правилата, реда.

И тук, в България има възможности за адаптиране на ценното към нашето образование. Не защото всичко е с абсолютна стойност, но могат да се правят полезни промени. Ако се и регламентират чрез МОМН – ще бъде сериозно постижение за образователната система, а и студентите ни ще бъдат с друга мотивация и самочувствие. Преподавателите – също.

Сградата на Масачузетския технологичен институт

Посланикът на Палестина изнесе лекция пред студенти от ФИФ

По покана на Катедрата по обща история и археология към Философско-историческия факултет в Пловдивския университет гостува Негово Превъзходителство посланикът на Държавата Палестина д-р Ахмед ал Мадбух. В рамките на отворения лекторат по съвременна история „Жан Моне“ той изнесе лекция на тема „Близкоизточният мирен процес“.

Отношенията между евреи и араби повече от сто години са повод Близкият изток почти ежедневно да присъства в международните новини. Разбира се, тук става дума за съвременното състояние на нещата, а за да се проследят събитията в тяхната историческа цялост, трябва да се върнем векове и хилядолетия назад. Проблемите – религиозни и политически, са следствие от присъствието по тези места на няколко империи и задълбочени от двете световни войни и множество локални през XX век.

Именно затова г-н посланикът още в началото направи уговорката, че мирът в региона може да се постигне единствено, ако всички заинтересовани страни се съобразяват с изискванията на международното право и решенията на международните институции. Изборът на другия път – опирането на свещените книги, на исторически факти и събития, води до задънена улица, до все по-изострящо се противопоставяне, от което най-потърпевши са палестинците.

С резолюция №181 от 29 ноември 1947 г. ООН постановява на територията на Палестина да бъдат създадени две държави – еврейска и арабска. На Израел са предоставени 56%, Йерусалим и Витлеем получават международен статут, а останалата територия е за арабската държава. Избухналият военен конфликт през 1948 година е определен от арабите като Палестинската катастрофа и най-черната дата в историята на палестинския народ. Той води до разрушава-

Д-р Ахмед ал Мадбух

не на политическата, социалната и икономическата структура. Разрушени и окупирани са над 500 палестински градове и села, а над 800 хиляди палестинци стават бежанци, разпръснати по всички краища на света. Вследствие на тази и на последвалите я изraelско-арабски войни териториите, населени с палестинци, се свиват до 12 %. Провежданата от Израел политика на заселване на окупираните територии с евреи, предимно идващи от чужбина, и все по-намаляващите права на палестинците водят нещата до перманентна гражданска война. Стига се дотам, че когато символът на студената война – Берлинската стена, беше съборен, в Израел започна строежът на два пъти по-висока и три пъти по-дълга стена, която разделя евреи и араби. Многобройните мирни преговори, резолюциите на ООН постигат само частични резултати поради разногласията на страните членки на Съвета за сигурност, където много от решенията са блокирани чрез налагане на вето от САЩ.

Последните инициативи на международната общност отново дават надежда. Исканията на палестинците сега са за създаване на независима държава, която да повтаря границите след примирието, последвало войната от 1967 г., т.е. арабската държава да заема 22% от историческата област Палестина, като отделните части бъдат свързани с постоянни коридори, а палестинците, които се намират в Израел да съхранят своята национална принадлежност.

Тильо Тилев

Конференция на тема „Християнство, църква и култура през вековете“

Станислав БОЯНОВ

През 2009 г. в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се създаде качествено нова за учебното заведение организация – Университетски център за християнско изкуство и култура „Св. ап. Ерм“ към Философско-историческия факултет. Това е един интердисциплинарен

изобразително изкуство, Духовната семинария „Св. св. Кирил и Методий“ и Съюза на учените в България. Всички гореизброени институции дадоха своя принос за богатата и разнообразна програма.

Организационният комитет на конференцията бе под почетното председателство на Негово Високопреосвещен-

Момент от откриването на конференцията. Отдясно наляво: доц. Мария Шнитер, доц. Запрян Козлуджов и доц. Иван Джамбов

проект, който за кратко време се превърна в притегателен център за учени от различни области, сред които изпъкват имената на доц. д-р Иван Джамбов, археолог и ръководител на центъра, проф. д-р Димитър Киров, теолог с международна известност, д-р Пламен Славов, историк, и други, намерили тук подходящо поле за развитие на научните си разработки.

Подобна цел имаше и международната научна конференция „Християнство, църква и култура през вековете“, в която бяха регистрирани 60 участници от България, Русия и Сърбия. Центърът, съвместно с Пловдивската митрополия и със съдействието на Пловдивския митрополит Николай, бяха основните организатори, като проявата беше подпомогната и от академичното ръководство на ПУ „Паисий Хилендарски“ и лично от заместник-ректора доц. д-р Запрян Козлуджов. Съорганизатори бяха Академията за музикално, танцово и

Пловдивския митрополит Николай. Председател бе доц. д-р Ив. Джамбов, а членове – доц. д-р Запрян Козлуджов, деканът на ФИФ доц. д-р Мария Шнитер, проф. д-р Д. Киров, протоиерей Добромир Костов – ректор на Пловдивската духовна семинария „Св. св. Кирил и Методий“, и доц. д-р Юлиан Кулумджиев, председател на Общото събрание на АМТИИ.

Откриването на тридневната научна конференция започна с приветствия към участниците и гостите, поднесени от отец Емил Паралингов – от името на Пловдивския митрополит, доц. З. Козлуджов и доц. М. Шнитер – от името на ръководството на ПУ „Паисий Хилендарски“ и ФИФ. В емоционално слово председателят на Центъра и на организационния комитет доц. Ив. Джамбов говори за мотивите, целите и резултатите от съвместната работа между учени, свързани от идеите на християнската култура и изкуство.

➔ на стр. 15

Два погледа на студенти към експедицията по диалектология

Наталия КЕХАЙОВА

На 30 август тази година стартира първата за XXI век експедиция по диалектология, организирана от Филологическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“. След тринадесетгодишно прекъсване факултетът отново получи възможността да проникне в благодатен район и да проследи съвременното състояние на най-западения архаичен говор в пределите на България.

Заредени със свеж планински въздух и с голяма творческа амбиция, шестимата начинаещи филолози се потопиха в дебрите на чудния говор на легендарната Орфеева планина. В продължение на една седмица студентите отговорно се посветиха на събираческа дейност, зорко следени от авторитетния поглед на доц. д-р Пеню Пенев и гл.ас. д-р Ваня Гайдаджиева.

Макар дошли с научна цел и интересувачи се главно от спецификата на говора, осминалата прищълци нямаше как да не забележат и коренно различната среда, в която са попаднали. Не беше трудно да се установи, че жителите на тези населени места са носители на патриархален дух и все още не са скъсали пъпната

връв със земята. Само един поглед беше достатъчен, за да се отхвърли мотивът за „малката схлупена къщурка“. Къщите им... същински паметници, които изграждат убедителна представа за изключителното родопско величие, символизиращо бащина грижа и отговорност към потомците. Патриархалната представа се допълва и от дървените сушилни, отрупани със саръци сьхнещ тютюн, който благодарение на полъха на вятъра разнася опияняващото ухание на ориенталското растение.

Не може да не се отбележи и пословичното гостоприемство на родопчаните. Макар и напълно непознати, навсякъде бяхме посрещани с топла усмивка, домашно кисело мляко и традиционни специалитети.

Единствената трудност и сериозен проблем беше предразполагането на хората. Те не заговаряха веднага на автентичния си микроезик. Запознатите с тази материя ще кажат, че причината се корени в сериозното влияние на книжовния език върху диалекта. Но в нашия случай реалността, с която се сблъскахме, беше друга. Виждайки непознати лица, дори най-възрастните хора започваха да говорят книжовно. По съвсем друг начин протича разговорът, ако

носителят на архаичния говор общува с познат. И тук е мястото да благодарим за безкористната отзивчивост по време на целия период на нашето пребиваване в Родопите на Мирослав Михайлов (преподавател във филиала на Пловдивския университет в Смолян), както и на съпругата му Евгения.

Тяхната подкрепа беше решаваща в изпълнението на задължението ни да записваме автентичен родопски говор. През цялото време те бдяха над нас и правеха всичко по силите си да се чувстваме комфортно и да запазим светли спомени от този прекрасен кът в нашата родина. И знаете ли...УСПЯХА!!!

Таня ЖЕЛЕВА

Трябва накратко да ви опиша впечатленията си от експедицията по диалектология, която се проведе в началото на месец септември и в която имах възможността да бъда участник. Не знам откъде да започна и как изобщо цялата тази емоция и възбуждащи впечатления могат да бъдат пресъздадени „накратко“.

Първо местността, в която бяхме – югозападни Родопи – място, което ни откъсна от забързаното ни ежедневие в големия град, накара ни да забравим сивотата и да се насладим на зелената, на природата наоколо. Мястото, което ни напомни колко красиви кътчета има в родината ни. Успяхме максимално да се потопим в атмосферата там, да опознаем бита на хората, както и да се запознаем с някои обичаи, различни от нашите в равнината. А хората на драго сърце ни разказваха за живота и нравите си. Имах възможността не просто да разбера от думите им за някои семейни традиции, а отблизо да ги наблюдавам, както и да споделям хляба им на една маса с тях. Срам ме е да призная колко по-различни са хората там. Като че са изтъкани от доброта и искреност, толкова непокаварени, толкова истински в отношенията си. Не се страхуват от непознати, а на драго сърце ги приемат в домовете си и задължително ги нагощават. За наша радост са и много сладкодумни и лесно намирахме информатори за работата си.

Радвам се много, че имах възможността на практика да видя това, за което толкова съм чела в учебниците – запазилите се така добре диалекти, различията им, местни думи от бита, които за повечето от нас бяха непознати и интересни. Естествено от голямо значение бяха и насоките от преподавателите ни, както и грижите, които получавахме от тях в тамошното си ежедневие. Използвам случая да благодаря на доц. д-р Пенев и на гл.ас. д-р Гайдаджиева. (Правя го едва чак сега, защото изпитната ми сесия при тях приключи и няма да бъде разбрана погрешно.) Благодаря ви!

Завършекът на експедицията беше по време на неделния събор, където имаме възможността да чуем и видим народни песни и танци от този и други краища. И така родопчани ни посрещнаха с усмивки и ни изпратиха с песни.

Участници в експедицията заедно с гл.ас. д-р Ваня Гайдаджиева

➔ от стр. 14

Пленарните доклади започнаха с „Християнство и култура“ на проф. Димитър Киров, проф. дин Казимир Попконстантинови говори за изключително актуалното свое откритие „Мощите на св. Йоан Предтеча от остров Св. Йоан – Созопол“, а ст. н. с. I ст. д-р Кристина Ялова представи „Хармонията като основание за музикалната теология; Боеций и Лайбниц“. Докладите предизвикаха голям интерес сред аудиторията, изпълнила докрай залата.

Конференция на тема...

След официалното откриване и пленарните доклади участниците и гостите на конференцията се насладиха на църковните песнопения, изпълнени от хора на академията и хора на духовната семинария.

На следващия ден се проведе научните заседания в секциите „Българската православна църква – традиции и влияние“, „Християнската архитектура и развитието на средновековния град“, „Църква и православно

възпитание“ и „Християнско изкуство и духовност“, като в края те приключваха с интересни дискусии. На заключителното заседание участниците изказаха задоволството си от организацията и изнесените доклади. Вечерта продължи с изложба на църковна иконопис, организирана от Адриана Любенова от Университетския център за християнско изкуство и култура „Св.ап. Ерм“, включваща творби на съвременни български иконописци.

На третия ден беше организирана екскурзия до Кукленския манастир „Св. св. Козма и Дамян“.

В своето заключително слово доц. И. Джембов подчерта, че това е само началото на научно-популяризаторската дейност на Центъра за християнско изкуство и култура и че доброто сътрудничество с пловдивските научни и културни институции ще подпомага бъдещите мероприятия от подобен характер.

Всички доклади, изнесени на конференцията, ще бъдат отпечатани в специален сборник.

Творческа
лаборатория

ИСТОРИЯТА Е НИЗ ОТ ЖИВОТИ

Галина ЗЛАТАРЕВА

Пристъпих към писането на романа „Медальонът“ с пълното съзнание за голямата отговорност, която поемам. Писането на исторически роман изключително много се различава от писането на приключенски, криминален, сантиментален, фентъзи и какъвто искате друг вид повествование. Дори бегъл поглед към други исторически творби показва подобно отношение у съвсем различни автори, разделяни от десетилетия във времето. Сякаш самото посягане към историческа тема дисциплинира. Това неизбежно води до ограничения. Затова всяко постижение в областта на историческия роман наистина е ценно, защото е постигнато въпреки ограниченията, които, трябва да признаем, авторът си самоналага.

Още от самото начало си дадох сметка за някои неща, без да ми е нужно да ги формулирам пред себе си, но бях наясно с принципите, които ще следвам. Ще се опитам да ги подреда сега заради случая.

В нашето време на глобална информираност не можех да си позволя произволни съчинения за видни исторически личности. Освен това и не исках. Защо да си измислям, когато толкова подробности са документирани?

Изхождайки от това, че в романа ще присъстват много действително живели революционери, политици, дипломати, видни личности от различни етноси, населявали Балканите в края на Османската власт, имах простата възможност да разкажа за тях, преплитайки живота им с много измислени за нуждите на повествованието персонажи. Но това създаде в мен усещането за вътрешно противоречие, за неистина, която ще бъде изначално заложена в романа. В контекста на такава конструкция всички мои разсъждения и изводи за онези събития, в които съм убедена, че има и заслужаващи внимание зрънца, сякаш да минат покрай съзнанието на читателя и той да ги подмине като също неистински и плод на литературна измислица.

Дадох си сметка, че не мога наред с имената на реалните Ботев, Бенковски, Бисмарк да преплитам измислени имена. Това е все едно да изработиш бижутери от слат и дърво. Несъвместими са. Въпреки че една дърворезба сама по себе си би могла да бъде също пре-

красно произведение на изкуството. Аз не отричам чистата белетристика. Но самото съчетаване на историчност и измислица ме кара да се чувствам некомфортно дори само като читател. Ще дам пример с тритомния роман „Цезар“ на Кон Игълдън. Увлечателен разказ, потапя те във времето. Но накрая авторът започва да обяснява, че действието на това събитие е преместил на друго място, че еди кой си военачалник и сенатор е умрял в съвсем друго време и на друго място, а не отбранявайки Рим... и така нататък – цяла поредица уточнения за промените, които е направил за по-голямо удобство на сюжета. С това вътрешно не можах да се съглася. Обикновеният човек чете романа му и по него си гради представи, защото не е историк и не ги познава задълбочено. Значи си гради неверни представи. Ако бях избрала този начин, за да разкажа живота на Бенковски, това просто нямаше да бъде разказ за него, а някаква измислица. Известните факти не са много, но се оказа, че не са и малко. Само че аз не си позволих заради удобството на сюжета да ги изменям. Позволих си да ги допълвам, да ги анализирам и пресъздавам според изводите, до които достигнах, но не да ги деформирам и изкривявам.

Едва когато стигнах до своите убеждения, до истинските събития в живота му, до истинските според мен обяснения за конкретни случки, постъпки, срещи или за потока от превратностите в житейския му път, тогава почувствах увереност, че мога да започна да пиша.

В рубриката „Творческа лаборатория“ ни гостува Галина Златарева, автор на историческия роман „Медальонът“. Главен герой в него е един от водачите на Априлското въстание – Георги Бенковски. Той и останалите действащи лица са представени на фона на световните събития от края на XIX век. Предлагаме на читателите размяната на Галина Златарева, свързани с подготовката и написването на романа, излязъл през тази година в два тома.

Затова, на фона на изначално съществуващото самоограничение за пишещия на историческа тема, аз си наложих още по-категоричното ограничение – да издира биографии, да подреда и опиша събитията само чрез наистина живели хора, защото това всъщност е историята, която стои зад гърба на всички нас – низ от реални човешки животи.

В центъра на интересите ми стоеше личността на Георги Бенковски. Този странен човек неясно защо винаги е бил някак заобикалян от историческата наука, от публицистиката и белетристиката. Има няколко основни публикации, от които и аз започнах запознанството си с живота му – Иван Унджиев, Иван Хаджийски и, разбира се, Захарий Стоянов. Това са трите стълба – всеки от тези автори представя личността му в светлината на своите разбирания, пристрастия и степен на информираност. И тук започна тази предварителна част от работата ми над романа, която може да се сравни само с вълнението на изследовател.

От ученическите ми години, в които се наизустяват азбучни истини за някои събития и личности, ме деляха десетилетия. И аз с изумление установих, че освен познатите на всички клишета за Бенковски, Левски, Ботев, Априлското въстание и Руско-турската освободителна война, почти нищо повече не знам. Установих, четейки всевъзможна литература по темата, че клишетата твърде опростенчески представят нещата, твърде много изкривяват истината до степен да твърдят дори обратното на действителното протичане на някои събития. Установих, че за този наш

период от историята не може да се разкаже и да бъде истински разбран, ако не се разкаже за потоците от интереси и интриги, които се вихрят в цяла Европа. Не може да бъде разбрано това, което се е случило в земята ни, ако не се постави в контекста на съюзите и противоборствата, заявените интереси и стаеното двуличие на империите тогава. Защото това е век на империите, стремящи се да съхранят своето статукво. И в този век един народ тръгва да извоюва свобода и демокрация и наивно очаква силните християнски държави да му се притекат на помощ. Ето в тази светлина започнах да анализирам историята от една друга нейна обратна страна – какво всъщност е трябвало да се случи, а не се е случило. Несбъднатите събития, планове и цели, заплатени с човешки животи. Заради високо платената от тях цена ни заслужаваше усилието да разкажа за събитията единствено и само чрез наистина живелите някога хора.

Итогава започнах като златотърсач да пресявам тонове пясък за да отбера онези златни зрънца информация, случки, подробности, детайли, от които да оплета нишките на сюжет – от една страна литературен и увлекателен, а от друга – достоверен до степен на реконструкция.

Издирах и детайлно изчетех всевъзможна литература – мемоари, истории на Полша, Германия, Русия, Европа и света, всичко, писано за Априлското въстание, история на дипломатията, на медицината, на европейското облекло, на българските хаджи, чорбаджии, на османските владетели, биографиите на видни политици, бунтовници,

монарси...

Обградих се с географски карти. Отидох на места, където са протичали важни събития преди и по време на въстанието. Не можеш да пишеш за Копривница, без да си бил там, без да си стъпвал по същите калдъръмени улички, без да си видял чорапите, плетени от жените. Едва като ги видиш с очите си и след като си прочел достатъчно за несъвършенствата на тогавашните тъкачески и плетачески технологии, можеш да проумееш защо са се продавали през Истанбул и Александрия до европейските магазини и какво значи да произвеждаш нещо, което никъде другаде не се произвежда. Ходила съм много пъти, но сега я видях по съвсем различен начин. Когато с такава нагласа минеш по тези улици или отидеш съвършено сам в Оборище и застанеш под клоните на дърветата, където са стояли делегатите на първото ни народно събрание, можеш да потънеш в диплите на времето, да се потопиш в атмосферата на онзи живот и да се почувстваш част от него. Само ако изпиташ усещането, че всичко това лично си съпреживял с хората, за които искаш да разкажеш, само тогава можеш наистина да разкажеш за тях. Искаше ми се така да опиша живота им, че ако бе възможно някой от тях да го прочете, да възкликне: „Наистина така беше!“

През цялото време пишеш романа си така, сякаш те щяха да ме съдят, сякаш исках да получа тяхното одобрение. Изолирах се, откъснах се от ежедневието и близките си и наистина потънах изцяло в света от края на XIX век. Беше като пътуване във времето. Аз изживях живота на всеки от персонажите в романа – вълнуващо усещане, наситено и изтощително.

Но още преди да започна да пиша, още докато систематизирах бележките си и набелязвах опорните сюжетни плетеници, си дадох сметка, че изпитвам вътрешна съпротива да не тръгна по отпъкана пътека. Не исках просто така да разкажа някаква история за миналото. Какъв е смисълът да дадеш в ръцете на днешния човек четиво

за миналото, ако разказаното от теб не е написано именно заради него, заради живота, който той живее днес, заради целите, към които не се стреми, а би трябвало? Какъв е смисълът да му дадеш да прочете нещо, ако от него не го заболи лично, ако не зачовърка съвестта му? Ако не го накара да си зададе въпроси за собствения си живот и да потърси отговори? Ако поне за малко не го откъснеш от рекламите за перилни препарати, нови джипове или мощни коли? От материалното, което изпълва живота ни до пръсване? И тогава осъзнах, че ще започна разказа си именно от днешния ден и именно от нещо абсолютно материално и ценно – един златен медальон.

Така се оформи съвременната политико-криминална сюжетна линия в романа, която се преплита с историческата. Така материалността на днешния ден се съотнесе с материалните стремления към преуспяване в миналото, съвсем нормални о ч е в и д н о за хората от всички времена. И едва след това започнах разказа за един млад търговец, желаещ да постигне богатства и добър живот, окичил в своя апогей гърдите на коня си с голям златен медальон (засвидетелстван в мемоарната литература), чиито пътеки го повеждат из пазарищата на империята – Истанбул, Измир, Египет... А срещите със странни хора, като полските революционни емигранти или бивши гарибалдейци, разбутват душата му и пренастройват мисленето му в съвсем друга посока. Няколко съдбовни обрати му дават горчиви житейски уроци и тласкат живота му в съвсем друга посока, сред други хора, а в ценностната му система високо над някогашния медальон заблява идеята за народното освобождение.

Така най-после бях постигнала за себе си уравниеност на конструкцията,

за която щях да се заема. Тя стъпи здраво на трите кита – достоверен разказ за българските борби за освобождение с фокус върху Георги Бенковски, достоверен разказ за бурните дипломатически борби между европейските империи с фокус върху поляците, Бисмарк и руския императорски двор, и достоверен (макар и не поименно) разказ за нашето също динамично време, богато на политически скандали и криминални престъпления, които са твърде странно оплетени. Ето това е романът „Медальонът“.

Като все подчертавам съвсем нескромно думата „достоверност“, ми се иска да споделя нещо, което през цялото време ме измъчваше – беше въпрос, а след като написах романа си, струва ми се, че успях и да си отговоря.

Измъчваше ме въпросът: „След като всъщност вървах по известни пътеки, след като изчетох същите книги и учебници, същите исторически извори, които са напълно познати на повечето историци, защо тъкмо аз разказах за тези събития и тези личности и в частност за Георги Бенковски по този начин, който напълно удовлетвори първо мен, а после се оказа, че е повлиял на читателите като откровение, като нов, пълноценен и неочакван за тях богат образ на времето и хората?“ Наистина ми е неудобно да казвам това, но такива са отзивите на обикновени читатели, историци и литератори.

С притеснение очаквах критиката да ме смели, а историците да ми натрият носа и да ме нарекат дилетант. Но тъкмо от тях получих най-възторжени отзиви, въпреки че в много посоки съм стигнала до собствени изводи и правя свои взаимовръзки между събитията, които се отклоняват от общоприети тези.

Мисля, че в крайна сметка си отговорих на въпроса. Проуях нещо много важно, което не ни поставя в противоречие, защото ние – писателите и историците, си служим с различен инструментариум.

Те изучават, описват и анализират събитията. Как са се случили, защо, какви са били предпоставките, развитието им, последиците.

Ние, белетристите, изучаваме, описваме и анализираме личностите, хората, които правят събитията. Защото това, което наричаме история, всъщност е техният живот. Историята е низ от животи.

Когато аз описвам какво се е случило, правя го чрез постъпките на съответния персонаж. И по тази причина не веднъж попаднах на дупки в историческото пространство. Защото историците описват това, което се е случило, и подминават това, което не се е случило. Само че аз, описвайки подготовката за въстание в Търновски революционен окръг например, нямаше как да не забележа, че изведенъж главният апостол Стефан Стамболов изчезва от историческата сцена. Уж ще се обявява въстание, а персонажът ми го няма никакъв. Други хора излизат напред, сражават се и загиват геройски. Скъса ми се сюжетната нишка и се разтревожих. Започнах да издирвам сведения. Започнах да звъня по телефона на мои познати историци и да питам настойчиво какво става със Стамболов точно тогава. Няма информация. Няма го никъде по време на въстанието, по време на Руско-турската война. Изниква отново след това в политическия живот на освободена България и пак става деен политик. Доста такива детайлчета възникваха като въпроси и трябваше „в движение“ да намеря отговорите им.

Разказаното от мен, с което запълвам празнините, не е литературна измислица, а е това, което най-вероятно се е случило. Разбира се, всеизвестно е, че всеки автор си харесва написаното – и гениалният, и посредственият. Така че аз не правя изключение. И аз си харесвам романа от литературна гледна точка. Но освен това изпитвам и нещо, което изпитва и най-обикновеният зидар, като погледне дори простата, но здрава ограда, която е направил – изпитвам удовлетворението, че съм си свършила работата.

Проект на Катедрата по руска филология

От 4 до 6 ноември 2010 година по инициатива на Катедрата по руска филология и със съдействието на Центъра за руски език и култура при Пловдивския университет "Паисий Хилендарски" в Държавния университет на Истанбул се проведе кръгла маса, посветена на проблемите на съвременната руска лексикография. С домакините, представители на Катедрата по славянски езици, беше обсъдена възможността за изготвяне на предложение за съвместен проект за създаване на нов тематичен руско-българо-

турски електронен речник с перспектива за включване и на други партньори, който да бъде предложен за финансиране от Фонд „Русский мир“.

Концепцията на речника беше представена от доц. д-р Стефка Георгиева, ръководител на катедрата. На срещата присъстваха проф. д-р Коркут Туна – декан на Филологическия факултет, г-н Жечев – представител на българското консулство в Истанбул, студенти и преподаватели от двата университета.

„Пловдивски университет“

Момент от работната среща в Истанбулския университет

Има нов председател на Студентския съвет

Самуил Цветков е новоизбраният председател на Студентския съвет при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Той е на 22 години, следва специалност Физическо възпитание и спорт, IV курс.

До този момент е бил:

- член на Спортната комисия към Националното представителство на Студентските съвети;
- секретар на междувузовската комисия за разпределение на свободните места в общественията в гр. Пловдив;
- член на Управителния съвет на Студентски спортен клуб „Академик“ – Пловдив.

В Студентския съвет при ПУ е бил:

- координатор на Спортната комисия (2008–2009);
- координатор на Информационно и техническо обслужване (2009–2010);
- заместник-председател на Студентския съвет (2009–2010);
- член на Социално-битовата комисия към ПУ;
- член на Академичния съвет на ПУ;

Самуил Цветков

– член на Факултетния съвет на ПФ;

Тук е мястото да отдадем заслуженото и на членовете на предишното ръководство, начело с председателя на СС Анелия Дакова. Те иницираха и участваха много активно в организацията и провеждането на различни кампании, форуми, срещи, състезания и т.н.

На новия председател и неговите колеги от ръководството на Студентския съвет пожелаваме да продължат този курс и да постигнат още повече успехи в своята работа!

„Пловдивски университет“

Премиера на „Удивление“ от д-р Люба Панайотова

На 5 ноември се състоя премиера на стихосбирката „Удивление“ от Люба Панайотова. Тя е юрист по образование, доктор по право и преподавател в Юридическия факултет. Книгата беше представена от известния литературен критик проф. Светлозар Игов. Правейки алюзия със заглавието, той отбеляза, че „удивителното“ в книгата е този автентичен поетичен порив на авторката, създаваща стихове извън всякакви конвенции, разчитайки на извиращата от душата ѝ лирическа енергия.

В 6. аудитория имаше една лъчезарна атмосфера – веро-

ятно това се дължи както на авторката, така и на многобройната публика – близки, приятели и колеги. Люба Панайотова сподели с присъстващите как се е зародила идеята за тази книга, която съдържа „стихове, събирани във времето и отсявани от него“. Тя благодари за подкрепата от проф. Кино Лазаров, който е редактор на книгата, на Даниел Богданов от издателство „Феня“, на художника Минчо Панайотов – автор на илюстрациите в книгата, на поета Николай Гюлев, чийто литературен клуб е посещавала.

„Удивление“ е втората книга

Люба Панайотова и проф. Светлозар Игов

на Люба Панайотова. Много емоции в аудиторията предизвика споменът на нейния колега Христо Паунов, който беше и водещ на вечерта. Той разказа как като начинаещ докторант, докато се въртял из факултета и се чудел какво да прави,

срещнал Люба Панайотова, която му подарила първата си стихосбирка „Объркани хора“.

Честито на авторката! Нека намира правите пътища в поезията и поетичните в правото!

Тильо Тилев

Студент от Университета получи Първа награда в национален младежки литературен конкурс

К а л и н Петров, студент в IV курс – Балканистика, бе отличен с Първа награда в Националния младежки конкурс за поезия “Веселин Ханчев”, който се провежда в Стара Загора от 1984 година. Конкурсът още от своето начало до

Калин Петров

днес не само запазва реномето си на един от най-стойностните поетични конкурси, но и поради фестивалния си характер дава възможност на участниците в него през годините да се чувстват част от едно голямо пишещо братство. Калин Петров е бил отличаван в предишни години и в литературния конкурс на в. „Пловдивски университет“.

Статутът на конкурса, носещ името на големия български поет Веселин Ханчев, позволява в него да участват автори до 25-годишна възраст. Участниците в XXVII издание бяха 104, а творбите им оценяваше жури в състав: Мария Калинова, Камелия Спасова и Иван Христов.

Честита награда на Калин и много нови поетични вдъхновения!

Предлагаме ви едно от стихотворенията, с които Калин Петров е заслужил наградата си.

„Пловдивски университет“

В три метаморфози

„Добрият не умее да спори“
(Лао Дзъ)

Дълго време се чудех
защо избягвам
да се виждам с баба си.
Зная, пак ще настоява строго
ДА НАПЪЛНЕЯ!
ДА СЕ ОСТРИЖА!
ДА СЕ ИЗБРЪСНА!
С тези метаморфози
да се превърна
веднъж завинаги
в „Истински мъж!“
По-късно разбрах,
че най-безпощадният страх
се поражда от
до болка познатото.

Стихотворения от Стилиана Заимова

Аз съм най-щастливото нещастно момиче.
Имам страхотно въображение...
И когато затворя очи, мога да имам всичко.
Мога да правя всичко,
с всеки с когото си поискам,
където си поискам...
затова имам всичко, което искам, и това ми стига.
А получа ли повече? Че какво повече мога да искам ?
Е, да... имам всичко, което искам,
но страдам за онова, от което имам нужда,
но не го искам...
защото, ако го исках, щях вече да го имам.

Пък на мен, когато ми е тъжно,
си паля свеещичка,
не стопля, но топли,
не е светло, но свети...
а понякога минава някой
и угасва,
пак става тъмно
и докато намеря огън...

Дъга

След бурята от чувства, която кара небето да плаче,
можем да видим всичките истински цветове на небето
в едно...
Другите са само настроения и емоции,
породени от нещата,
които небето вижда да се случват тук
на земята.

Някога преди си бил щастлив и без всичко това...
а сега без всичко това си мислиш, че няма да можеш...
след време сега ще е някога преди,
а всичко това ще е друго сега.

Нова платформа за търсене в Интернет

В Университетската библиотека бе представена **SciVerse Hub** – нова платформа за търсене от едно място в **ScienceDirect**, **Scopus** и **Scirus**. Обучителят г-жа Тошка Борисова от Американския университет – Благоевград акцентира върху следните неща:

1. The Methodology Section Search – възможност за търсене на пълнотекстови статии в базите данни от гледна точка на методология/методи на изследване.

2. The Sentence Matching Search – извежда резултати от търсене, следващи словоред на изречението.

3. Prolific Author Search – намира и показва най-продуктивните автори и статии им, в зависимост от ключовите думи за търсене с връзки към **Scopus**.

4. Новата специална опция на **ScienceDirect** за търсене на изображения, като връзки водят до местоположението на изображението в рамките на дадена статия.

5. Наукометричните инструменти на **SCOPUS**.

Кандидатски ученишки бисери от изпита по география

*Началото на корабния транспорт в България е поставено от цар Иван Асен II.

*Дже наскоро специално за свързка с Атлантическия океан, през река Дунав са измислили кораби, които се свиват за по-тесните места.

*Коридор №10 е един от най-важните коридори, които ни свързват чак с Франция.

*Централната ЖП гара в България е Г. Оряховица. От там тръгват влаковете за по-големите градове като София, Варна, Бургас.

*Транспортът е важна и неделима част от България. Още с основаването на българската държава започват да се строят и основават пътища, които са помагали на нашите народи.

*Има градски транспорт, но има и селски. Той е от село към село.

*Градският транспорт има разписание от точка до точка на всеки кръгъл час.

*В транспорта имаме дезиверфикация.

*Срещат се още велосипеден, възен и градски транспорт.

*Макар и малка като територия, в красивата ни страна се срещат и изключително удобни кръстопътни връзки.

*Транспортът е един от основните показатели за развитеността на държавата.

*Мисля, че до момента летище има само в София, но се строят и на други места, където скоро ще са готови.

*Транспортът като цяло спомага за развитието на критичния сектор.

*По течението на река Марица също има развит фериботен път. Той е отворена врата към средиземноморските държави.

*Увеличава се броят на пристанищата: Видин, Калафат, Горна Оряховица, Русе, Айтос, Варна, Бургас.

*Дже наскоро започна да се прави и мост с Турция.

*Към морския транспорт главно се отнасят самолетите, ракетите и др.

*Железо пътният транспорт – той е едно от най-старото транспортно средство.

*Географията на транспорта се мери в тонкилометри.

*Транспортът е отрасъл от третичния сектор, развит още от дълбока древност.

*Речният транспорт е много развит по нашето черноморие.

*ЖП превозва предимно товари, защото вагоните са в лошо състояние.

*Страната ни е малка и плавателните

реки са само две: Дунав и Марица.

*Имаме изграден и мост под река Дунав.

*В тези две пристанища има и корабостроителници, в които се произвеждат необходимите кораби, катери и танкери за обогатяване на морския ни автопарк.

*...както и жп линията София – Калкута.

*Мисля, че първата жп линия е София – Букурещ, но не съм сигурен.

*Пътищата ни може и да не са в идеално състояние, но не може да кажем и че липсва

*България се намира част на Европа, освен се намира и на Бал полуостров.

*Без транспорт не може да се достави необходимата електрическа енергия за потребление.

*Транспортът участва активно в МРТ (материално разделение на труда).

*Според предназначението на услугите транспортът се разделя на воден, фирмен, и за общо ползване.

*Няма основа за вътрешно-въздушна мрежа.

*Главен вид транспорт, характерен за България, е речният.

*Транспорта с влак е доста полезен. Той се използва не само за употреба на пътища, но и на машини, жезла, понякога и на храна. Това е доста успешен транспорт.

*В София и Пловдив има тролейбусен и тролеев транспорт.

*Добре развит е водният транспорт по поречието на Дунав, Марица, Искър, Арда, Янтра, Осъм, Ропотома и Велека.

*В България има два главни вида транспорт: автомобилния и железопътния. Другите транспорти са също развити, но те се използват по-рядко и не са толкова известни.

*Но вече фериботите ще са рядкост, понеже има два моста на река Дунав.

*Повечето хора избягват да ползват авиотранспорта, защото при него има най-голям риск от авария или сблъсък.

*Автомобилотранспортната мрежа в страната е много ниска.

*Има само в два града влакове по европейския стандарт. В София и Кърджали.

*Днес, ако ми се наложи да пътувам, бих предпочел да е с кола, защото по жп линиите не е осигурен стандарта и ком-

форта, както е в Европа.

*Транспортът е част от третичния сектор на промишлеността и заема водещо място в промишлеността, защото свързва потребител с потребител там, където те не съвпадат.

*А други видове морски транспорт служат за развлечението на туристи, а и на нас.

*Чрез канала Рейн-Майн-Дунав се свързват Черно и Средиземно море.

*Тежкотоварните кораби се наричат танкери. Те са собственост военната флота. Рез тях се пренасят редица танкове и съоръжения.

*До всяка точка ната ни може да се обил, какъвто и да

те преминават и на, която не е лесно

допустимо място за преминаване.

*България се намира в северозападната част на Балканския полуостров.

*Река Дунав ни свързва с Швейцария, откъдето извира самата река.

*Транспорта в България е много разнообразен за размерите ѝ.

*Въздушният транспорт е най-бърз и най-скъп. Но както знаем всяко удобство се заплаща.

*Водният транспорт – хубаво нещо. Плаваш си бавно из океани и морета и се наслаждаваш. Верно е малко бавно, но за сметка на това приятно и евтино.

*Чрез корабите ние можем да превозим огромни количества багаж, а и не само багаж, а и коли, тирове, гориво за бензиностанциите.

*Една особеност е много вярна обаче, че колкото по-нов автомобил си закупиш, толкова по-малко ще замърсяваш околната среда, в която живееш ти и любимите ти хора и не на последно място удобството ти.

*В наши дни транспорта се използва за засяване на някакъв вид хранителни култури.

*Речният транспорт, ако изключим бурите, които могат да причинят вреда на хората и да ни нанесат щети, е благоприятен и е за предпочитане.

*А когато на някого се наложи да пътува на близки разстояния, предпочитаният транспорт е автомобил, автобусите, влаковете и т. н.

*С Македония ни свързва прохода Маказа.

**Бисерите събра
гл. ас. Делян Ангелов**

ЗАДАЧИ. ПЛАЗОВЪСКАНИИИ

Геометрия върху сфера.

1. Самолет лети 100 км на юг, после – 100 км на изток, накрая 100 км на север и се връща в изходната точка. Откъде е излетял?

Отговор: излетял е от северния полюс.

2. Съществуват ли други точки, от които може да излети самолетът и следвайки същия курс, да се върне в изходната точка?

Забележка. Който реши задачата напълно, ще получи награда от **Междупланетната асоциация на математиците!!!**

3. Самолет излита от точка, разположена на екватора, и поема курс на **североизток**. Къде ще завърши полетът, ако разполага с достатъчно гориво?

Отговори на задачите от миналия брой

- а);
- Броят на триъгълниците е 6. Сборът на числата е 94 (осем не е число).

**Подготвил:
доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ**

